

**Laiškai
lietuviams**

BALANDIS 1999 APRIL

MINTYS DIDĮJĮ KETVIRTADIENĮ	109	Juozas Vaišnyš SJ
ŠVIESOS ILGESYS	115	Jūratė Sočylaitė
LIETUVA – ATEITIES VILTYS	119	Audrys Antanaitis
DARBAS IR DŽIAUGSMAS	124	Antanas Marčiulaitis
KOKS TURĖTŲ BŪTI ŠIŲ DIENŲ KUNIGAS	127	Elena Šidlauskienė
PRISIKĖLIMAS IR GYVENIMAS	131	Chiara Lubich
KAIP VERTINTI PASITEISINIMĄ	132	Monika Jakaitė
KNYGELĖ VAIKAMS	134	Alė Rūta
KATALIKŲ BAŽNYČIOS KALBOS REIKALAI	136	Rita Urnėžiūtė
TĖVYNĖJE	139	Marija A. Jurkutė
ŠYPSULIAI	142	Red.
TRUMPAI	143	Juoz. M.

Šis numeris iliustruotas įvairių dailininkų kūrinių nuotraukomis
iš leidinio ČIURLIONIO GALERIJOS KOLEKCIJA.

Viršelio piešinys ir skyrių vinjetės– Ričardo Spitrio.

Lietuviškas raidynas–Jono Bogutos.

LAIŠKAI LIETUVIAMS (LETTERS TO LITHUANIANS) (USPS 301-540) is published monthly except bimonthly July/August, for \$20.00 a year by Jesuit Fathers of Della Strada, Inc., 2345 West 56th Street, Chicago, IL 60636. Periodicals postage paid at Chicago, IL. POSTMASTER: Send address changes to Laiškai Lietuviams, 2345 W. 56th Street, Chicago, IL 60636-1098.

Laiškai lietuviams

*religinės ir tautinės
kultūros žurnalas*

1999 / BALANDIS - APRIL / VOL. L, NO. 4

Mintys Didįjį Ketvirtadienį

Juozas Vaišnys SJ

Dar nėra surasta nė vienos tautelės, nė vienos kad ir mažiausios ir primityviškiausios žmonių giminės, kuri neturėtų savo religijos. Todėl galime tvirtinti, kad nėra nė vienos tautos, kurioje nebūtų kunigų. Religija yra žmogaus santykiai su Dievu. Kunigas tuos santykius palaiko, puoselėja, ugdo. Jis yra tarpininkas tarp Dievo ir žmogaus. Žmonija, religija ir kunigystė yra vienodo senumo. Kai tik žmogus savo protu suvokė aukštesnę esybę – Dievą, suprato, kad Jį reikia garbinti, Jam reikia aukas aukoti. Dievo žmogus nematė, bet įsivaizdavo Jį esantį kažkur aukštybėse, kur dieną šviečia saulė, o naktį žvaigždės blizga. Negalėdamas Dievo pasiekti, žmogus sugalvojo Jo garbei deginti javus, vaisius ir gyvulius, kad bent aukų dėmai Jį pasiektų. Šią pareigą paprastai atlikdavo žmonių atstovai – kunigai.

Linksmu šv. Velykų!

Linksmų šv. Velykų!

Iš pradžių atskiros kunigų luomo nebuvo. Jų pareigas eidavo šeimos tėvas arba giminės patriarchas. Vėliau kai kurios tautos – egiptiečiai, indai, persai, graikai, romėnai – įsivedė atskirą kunigų luomą, kurio pareiga buvo rūpintis dvasiniais tautos reikalais. Ir lietuviai, dar tebebūdami pagonys, turėjo gražiai organizuotą dvasininkiją. Jų kunigai buvo vadinami vaidilomis, kriviais, žyniais. Jiems padėdavo vaidilutės, kurstydamos miškuose šventąją ugnį.

Senajame Testamente Aronas ir jo vaikai buvo kunigai, o Levi giminės vaikai buvo levitai, t. y. kunigų padėjėjai, panašiai kaip Naujame Testamente diakonai. Taip tęsėsi iki Kristaus atėjimo, kurs įsteigė Naujojo Testamento kunigystę su nauja Jo paties kūno ir kraujo auka.

Pirmieji paties Kristaus paruošti ir pašventinti kunigai buvo apaštalai. Jis davė jiems valdžią mokyti žmones ir teikti sakramentus. Sakramentai yra Dievo malonių šaltiniai, įsteigti paties malonės autoriaus Kristaus. Kunigas semia iš to šaltinio ir teikia Dievo malones žmonėms. Naujajame Testamente kunigystė yra ne tik pareiga tarpininkauti tarp Dievo ir žmonių. Ji yra sakramentas, kurs išskiria kunigą iš kitų žmonių tarpo ir pašvenčia jį Dievui. Jis pažymimas nematomu, bet labai stipriu ženklu, kurio negali išdildyti nei laikas, nei mirtis, kurs pasiliks visą amžinybę. Ar kunigas džiaugsis danguje, ar kentės pragare, visur ir visuomet jis bus kunigas. Danguje kunigystė teiks ypatingos šviesos jo aureolei, o pragare – duos ypatingo kurtumo jo kančioms.

Tridento Visuotinis Bažnyčios Susirinkimas, remdamasis Šv. Raštu ir Tradicija, aiškiai paskelbė, kad kunigystė yra Kristaus įsteigtas sakramentas. Kas to netikėtų, būtų atskirtas nuo Bažnyčios. Paskui plačiau paaiškina apie šio sakramento įsteigimą Paskutinės Vakariinės metu. Kristus, Vyriausias Naujojo Testamento Kunigas, jau rengėsi pats save paaukoti Dievui, norėdamas Jį permaldauti už žmonių nuodėmes. Bet su Kristaus mirtimi neturėjo baigtis

Naujojo Testamento kunigystė. Jis žinojo, kad žmonės ir ateinančiais laikais vėl nusidės ir bus reikalingi atleidimo; Jis žinojo, kad jie norės Dievui ką nors aukoti, kuo nors už savo nuodėmes atsilyginti. Bet po Kristaus aukos ant Kalvarijos kalno, visos kitos aukos nublanko ir nuostojo savo vertės. Tad Jis sugalvojo stebuklingu būdu pasilikti mūsų bažnyčiose, kad kunigas žmonių vardu Jį galėtų paaukoti Dievui, kad galėtų būti ir toliau tęsiama Kalvarijos auka, tik jau ne kruvinu, bet mistišku būdu.

Čia Jis, laimindamas duoną ir vyrą, įsteigia Mišių auką. Paskui tardamas apaštalams “tai darykite mano atminimui” duoda ir jiems galią paversti duoną ir vyną į Kristaus kūną ir kraują. Tokiu būdu Jis įsteigia kunigystės sakramentą. Vėliau, po prisikėlimo iš mirties pasirodęs apaštalams, suteikia jiems galią atleisti nuodėmes, sakydamas: “Imkite Šv. Dvasią. Kam nuodėmės atleisite, tam jos atleistos, ir kam sulaukysite, jos bus sulaukytos” (Jn 20,23).

Taip apaštalams buvo suteikta visa kunigystės galia: grąžinti žmonėms prarastą malonę ir pakviesti ant altoriaus bei dalinti žmonėms patį visų malonių autorių – Kristų. Tai yra tikrai neapsakoma galia, prilygstanti tik paties Kristaus galiai. Tokios galios neturėjo nei angelai, nei angelų karalienė Marija. Teisingai kunigas yra vadinamas “Alter Christus – Antrasis Kristus”.

Grąžinti sielai gyvybę, suteikiant jai pašvenčiamąją Dievo malonę, yra didesnis stebuklas negu prikelti mirusį žmogų. Aukoti patį Kristų yra grynai dieviška galia. Juk Mišios yra ne tik Kristaus kryžiaus aukos prisiminimas, bet jos nuolatinis atnaujinimas. Nors savo mirtimi ant kryžiaus Kristus užpelnė žmonijai visas reikalingas malones, bet Mišių aukoje tos malonės yra žmonėms dalinamos, jiems yra pritaikomi atpirkimo vaisiai. Ir visa tai atlieka kunigas Kristaus jam suteikta dieviška galia. Todėl visai nenuostabu, kad kunigui Kristus leido ir kalbėti Jo vardu, sakydamas “Kas jūsų klauso, manęs klauso; kas jus niekina, mane

niekina". Tad tikrai Naujojo Testamento kunigas yra ne tik tarpininkas tarp Dievo ir žmonių, bet tikras Kristaus atstovas, antrasis Kristus.

Bet čia gal kaip tik ir yra visa kunigo gyvenimo trąšedija. Savo galia jis pralenkia angelus ir beveik prilygsta pačiam Kristui, bet savo prigimtimi pasilieka toks pat silpnas žmogus kaip ir kiti. Jis daug nepaprastų malonių yra gavęs, bet negavęs malonės, kuri jį, kaip Mariją, apsaugotą nuo kiekvienos kad ir mažiausios nuodėmės. Kunigas, būdamas žmogus, gali nusidėti ir nusideda. Juk ir tarp dvylikos Kristaus apaštalų buvo Judas. Bet kunigo klaidos dažnai žmonių yra per daug išpučiamos. Dėl kunigo nuodėmės kartais ne tik visas miestas, bet net visas pasaulis suskamba. Bet kai tas pačias nuodėmes, ar dar didesnes, daro kiti, tai niekas apie tai nekalba. Tai yra lengva suprasti. Juk jeigu krinta vėjo palaužta smilga, tai nė jautriausia ausis jokio triukšmo nepastebės, bet jei virsta galingas ažuolas, tai net žemė sudreba.

Bet vis dėlto negalime pasiteisinti, kad mes dažnai žiūrime į kunigą per labai tamsius akinius, kad nesistengiame jo suprasti. Tenka nugirsti kalbant, kad kunigai yra materialistai, kad jie neturi jokių aukštesnių idealų, kad jiems nerūpi kitų žmonių gerovė, kad jie ieško tik savo patogumų. Ar tai yra tiesa? Niekas nesiims neigti, kad pasitaiko ir labai blogų kunigų. Bet nekalbėkime apie šį bei kitą kunigą, kurs yra gal tik nemaloni išimtis, kalbėkime apie kunigą bendrai. O tokių, vis dėlto manau, yra dauguma.

Paklauskime patys savęs, kas tą kunigą atvedė prie altoriaus. Pinigai, garbė, malonumai? Jeigu jis būtų to siekęs, tikriausiai nebūtų beldęsis į seminarijos duris. Kiekvieno žmogaus gyvenimas yra auka, bet ypač tai tinka kunigui. Kuo auka didesnė, tuo labiau ji traukia ir žavi idealų ieškančių žmonių.

Tas kunigas, apie kurį jūs dažnai gerai ar blogai kalbate, prieš kiek laiko buvo gimnazistas. Jaunuolis kaip ir kiti. Turėjo draugų, mėgo žaisti. Turėjo jautrią jaunatvišką širdį, skirtą mylėti. Jeigu jis nebūtų turėjęs tokios širdies,

būtų buvęs nenormalus, jo nė į seminariją nebūtų priėmę. O jeigu kaip nors ten būtų patekęs, nebūtų ištvėręs. Be jautrios širdies, be meilės, seminarijos gyvenimas jam būtų buvusi nepakeliama našta.

Taip, jis mylėjo, jį traukė šeimos gyvenimas, jis nebuvo atsiskyrėlis. Jis nebėgo nuo gyvenimo, bet stengėsi kaip galima daugiau to gyvenimo aprėpti. Kartais sakoma, kad kunigas atsisakė šeimos ir jos gyvenimo malonumų. Bet tai netiesa. Jis atsisakė tik mažos šeimos. Jo plati širdis siekė didesnės meilės. Savo širdies jis nenorėjo paaukoti tik vienai mergaitei, bet šimtams ir tūkstančiams žmonių. Jo vaikai yra skaičiuojami taip pat tūkstančiais. Tai visi tie, kuriems jis suteikė dieviškąjį pašvenčiamosios malonės gyvenimą, kuriuose jis tą malonę didina ir ugdo. Ne be reikalo jis žmonių yra vadinamas tėvu. Jis nenorėjo užsidaryti siaurame šeimos ratelyje, bet eiti į mases ir skleisti ten tikrą meilę bei žmoniškumą, rodyti visiems tiesų kelią į mūsų galutinį tikslą. Ne, apsilikęs juodą sutaną, jis nepabėgo nuo gyvenimo ir savo meilės neužkasė, bet mokėsi vis geriau suprasti, kas yra tikroji meilė ir kaip ją atskirti nuo egoizmo.

Kas, kas, bet jau kunigas tai tikrai nėra egoistas. Štai jis laiko prie altoriaus Mišias. Už ką? Ar už save? Ne, už jus! Štai jis eina į klausyklą Manote, kad iš įdomumo? Ne, tai yra labai sunki našta. Pažinojau kunigų, kurie kartais verk davo, eidami į klausyklą, nes tai yra tikrai sunki ir atsakinga pareiga. Bet eidavo. Eidavo atleisusiųjų nuodėmių. Arba štai iš sakyklos jis nokia nors propagandą už savo partiją varo, be skelbia jums Dievo žodį. O pagaliau ir eidamas per bažnyčią su lėkšte rinkti aukų, jis jas renk ne sau, bet jums; kad jūs turėtumėte gražią bažnyčią, puošnius altorius, kad čia atėję ratumėte savo sielai ramybės ir paguodos.

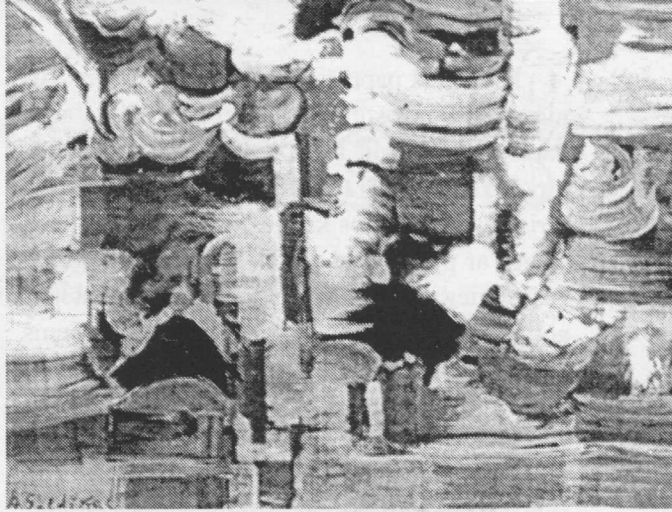
Žinau, gyvenimas yra žiaurus. Kartais jis kunigą parbloškia. Bet ar būtų gražu, krikščioniška jį pargriuvusį dar labiau žiauriaisiais žodžiais ir negailestingomis kritikom

prie žemės spausti? Jis daug kartų jus pargriuvusius pakėlė, dėl ko nepaduodate dabar jam rankos? Dėl ko nepadedate jam atsikelti bent savo malda ir geru pavyzdžiu? Jeigu jūs žinotumėte jo nueitą kelią, jeigu suprastumėte tas psichologines priežastis, kurias jį gal tik laikinai pakirto, gal visai kitaip spręstumėte. Tada ir iš jūsų rankų nejučiomis iškristų akmenys, kuriuos buvote pasiryžę į jį sviesti. Ir jūs eitumėte susigėdę šalin, kaip tie, kurie kadaise norėjo užmušti Magdalėną, bet Kristus ją pakėlė. nušluostė ašaras ir papuošė amžinos garbės aureole.

Daugelis rūpinasi, kas bus ateityje, kad kunigų skaičius visur labai mažėja. Kai kuriose šalyse jau ir dabar jaučiamas didelis kunigų trūkumas. Taip pat ir žmonių religingumas paskutiniuoju metu, atrodo, labai susilpnėjęs. Tad ateityje, dar labiau sumažėjus kunigų skaičiui, nebus kam ir taip jau silpno žmonių tikėjimo kurstyti bei palaikyti, užtat ir Bažnyčios dienos, kai kurių manymu, jau yra suskaitytos.

Grynai žmogiškai galvojant, gal ir pirštųsi tokios išvados, bet jeigu dar mes turime šiek tiek tikėjimo, tai prisiminkime, kad Kristus savo įsteigtai Bažnyčiai užtikrino galutinę pergalę. Tačiau tas užtikrinimas jokių būdu nenukloja viso Bažnyčios kelio rožėmis. Pats Kristus pabrėžė, kad bus persekiojimų. Bažnyčia savo dviejų tūkstančių metų kelyje jau yra sutikusi daug staigių posūkių, pavojingų prarajų, grasinančių sukurių bei verpetų. Kartais ji buvo smarkiai sukrėsta, bet vis tiek iki šiol žygiuoja laimėtoja. Bet visa tai nereiškia, kad mes turime susidėję rankas ramiai sėdėti ir galvoti, kad pats Kristus Bažnyčiai rūpinasi, tad mums nereikia nė piršto pajudinti. Bažnyčia esame mes patys, tad mes sutinkame tuos posūkius, mes žygiuojame pro prarajas, mes plaukiame tarp sukurių ir verpetų. Mūsų apdairumas yra reikalingas, mūsų pastangos būtinos – tik tada Kristaus globojanti ir į pergalę vedanti ranka bus ištiesta.

Taigi ir dabar, kai tuštėja kunigų seminari-

Kompozicija.

Adomas Galdikas

jos ir vienuolynų naujokynai, nėra ko per daug nusiminti. Kunigų sumažėjimas gali ir į gera išeiti. Kunigų trūkumu daug kur skundžiamasi ir dabar, bet negalima neigti, kad gal kokia 50% dabartinių kunigų nedirba kunigiško darbo. Jie užsiiminėja sportu, menu, visokiais rankdarbiais ir amatais, o kunigiškam darbui kasdien paskiria tik kokią pusvalandį likusio laiko. Jokių būdu nesmerkiame tų minėtų užsiėmimų. Kunigui, kaip ir kiekvienam intelektualiniu darbu užsiimančiam žmogui, reikalinga bent kartą savaitėje išeiti į golfo ar teniso aikštę, pasportuoti, pasimankštinti, kad paskui jo intelektualinis darbas būtų našesnis ir sveikata stipresnė. Bet nebūtų gera, jeigu jis, panašiai kaip įvairių sporto šakų profesionalai, po kelias valandas kasdien treniruotųsi, sportuotų, norėdamas tapti čempionu. Kas sako, kad kunigas negali užsiiminėti menu, tapyba, muzika arba įvairiais rankdarbiais bei amatais? Tai gali būti labai gražūs ir naudingi įmėgiai (hobby), kurie jį bent kiek prablaivo po kartais labai sunkaus kunigiško darbo, skelbiant Dievo žodį ir teikiant sakramentus. Deja, yra nemaža kunigų, kuriems, atrodo, tokiu įmėgiu (hobby) yra tapusi kunigystė, o jų pagrindinis užsiėmimas yra visai kitoks, nieko bendra neturįs su kunigo pagrindiniais uždaviniais.

Pamėgink paprašyti koki nors parapijos kunigą, kad paruoštų religinę temą paskaitą arba parašytų straipsnį. Tuoj pradės teisintis, kad neturi laiko, kad jam tai visiškai neįmanoma, kad turįs vesti parapijos knygas, o kartais net kasti sniegą ar pjauti žolę aplink bažnyčią. Žinoma, kasti sniegą ar pjauti žolę kartais gali atstoti golfą ar kitą kurį sportą, bet paprastai tokiems darbams parapijose būna pasamdyti asmenys, kurie atlieka ir kitus įvairius darbus. Knygų vedimas ir atsakinėjimas telefonu bei atidarymas durų taip pat nėra kunigiški darbai, juos gali gal dar geriau atlikti bet koks pasaulietis, vyras ar moteris. Žinoma, tai yra surišta su algos mokėjimu, su išlaidomis, bet ateityje, jeigu dar kunigų skaičius žymiai sumažės, reikės būtinai surasti lėšų šios rūšies išlaidoms, kad kunigai galėtų atsidėti pastoracijai.

Mes džiaugiamės, kad turime katalikiškų mokyklų, gimnazijų, universitetų. Nemaža ir kunigų ten dėsto ne tik religiją, bet ir fiziką, chemiją, matematiką, literatūrą ir kitus mokslus, kuriuos dažnai dar geriau gali dėstyti ir pasauliečiai. Kai kurių, žinoma, tuoj pasipriešins ir sakys, kad kunigas, nors dėstydamas ir tokius pasaulietiškus dalykus, gali turėti labai teigiamos įtakos studentams, jų tikėjimui ir moralei. Taip, su tuo galima sutikti, bet nereikia užmiršti, kad dabar labai pabrėžiama pasauliečių kunigystė. Pasauliečiai taip pat yra įpareigoti vesti kitus prie Dievo. Tad ir iš pasauliečių galima rasti tokių profesorių, kurie savo žodžiu ir pavyzdžiu gali ne mažiau geros įtakos turėti studentams, negu kunigai. Gal jiems šios rūšies apaštalavimas būtų dar lengvesnis, nes jeigu kunigas kalba apie tikėjimą, tai kiti galvoja, kad jis ir negali kitaip elgtis, nes tai jo luomo pareiga, bet jeigu tą patį pasakys pasaulietis, tai jo pavyzdys gali labiau patraukti kitus.

Taip pat dažnai tenka nugirsti, kad tas ar kitas studentas, lankydamas katalikišką universitetą ir klausydamas religijos paskaitų, prarado tikėjimą. Kas čia kaltas? Priežasčių gali būti įvairių. Gal tas tikėjimo praradimas arba susilp-

nėjimas nieko bendro neturi su religijos paskaitomis, bet vis dėlto neretas yra toks reiškinys, kad dėstyti matematikai ar fizikai parenkami patys gabiausi kunigai, o religijai dėstyti paskiriami tokie, kurie jokiame kitame darbe netinka. Juk aiškinama, kad kiekvienas kunigas yra studijavęs teologiją, tad gali ją ir dėstyti. Tai yra labai didelė klaida ir labai liūdnas reiškinys. Religijai dėstyti turėtų būti parenkami patys geriausi teologai ir pedagogai, nes geras dėstytojas gali jaunimą patraukti prie religijos, o blogas – atstumti.

Niekas neneigs, kad yra kunigų, neblogai valdančių plunksną, bet kiek iš jų rašo religiniais klausimais? Kai kurie daug rašo apie meną, literatūrą, politiką, tik ne apie religiją. Jeigu kuris nors kunigas veda ir pradeda rūpintis tik savo šeima, tai sakoma, kad jis nukunigėjo, metė kunigystę. O ar negalima sakyti, kad tam tikra prasme nukunigėjo ir metė kunigystę tie, kurie viskuo užsiiminėja, tik ne kunigavimu, kurie apie viską rašo ir kalba, tik ne apie religiją? Čia ir visi argumentai, giną celibatą, nustoja bet kokios vertės. Juk stipriausias argumentas už celibatą yra tas, kad nevedęs kunigas gali labiau pasiaukoti visų žmonių sielos reikalams, o vedęs pirmoje vietoje turi rūpintis savo šeima. Bet koks skirtumas tarp to, kuris veda ir rūpinasi savo šeima, ir to, kuris neveda, bet rūpinasi tik visokiais pasaulietiškais reikalais, o ne religija ir pastoracija?

Tad gal žymesnis kunigų skaičiaus sumažėjimas ir privers bažnytinę vyresnybę bei pačius kunigus pagalvoti apie kunigystę, apie pagrindines kunigo pareigas, apie jo pašaukimo esmę. Jeigu kunigai iš visų kitų sričių sugrįžtų prie grynai kunigiško darbo, tai kunigų stoka dar negreitai būtų jaučiama.

ŠVIESOS ILGESYS

Jūratė Sočylaitė

1. Kūčių vakarą

Gruodžio pabaigoje atšilo, tiršta rami migla virš miesto išskleidė sparnus: plačios, ilgos pilkų vandens lašelių plunksnos tįso nuo medžių viršūnių iki namų stogų, o nuo jų – ant mašinų ir žmonių, ir dar žemyn, iki pat šaligatvio. Šelmiai parduotuvių neonai dažė miglos sparnus pastelinėmis spalvomis – pavakarė buvo ypatinga, prisipildžiusi pranašysčių ir laiminimų, ir didžiulės paslapties, bet miestas gyveno įprastinį gyvenimą. Žmonės siuvo centrine gatve pirmyn ir atgal, iš vienos parduotuvės į kitą.

Nuo tilto pažvelgusi į Nerį, sniego plynėje išvydau tamsią vandens properšą. Tamsioji dėmė priminė nei tai slibiną, nei tai gyvatę, ir aš persikėliau į senųjų mitų pasaulį. Baigėsi tavo laikas, gyvate, džiaugiausi, tu nebesiurbsi mūsų saulės gyvasties, vėl padaugės šviesos, vėl dienos pailgės.

Nuo tilto iki svetingų namų, į kuriuos buvau pakviesta šventai Kūčių vakarienei, tik keli šimtai metrų, bet man to atstumo užteko, kad apsivalyčiau nuo minčių apie batus, kuriuos reikia nunešti pas batsiuvį, apie skalbinius, kuriuos jau laikas atsiimti iš skalbyklos, ir kitų pernelyg smulkių buitinių rūpestėlių. Žinojau, namuose, į kuriuos einu, sutiksiu šešerių metų mergytę, prieš ketverius metus netekusią motinos, vaizdavausi, kaip mes abi atlaušime po gabalėlį kalėdaičio ir padėsime ant tuščios lėkštelės: ji – savo mamai, aš – savo tėčiui. Šventas Kūčių vakaras – visų susitikimas.

Mano atėjimas nudžiugino vaikus.

– Jau visi, – plojo rankomis antraklasis, – jau senis gali nešti dovanas!

– Močiute, kada ateis Kalėdų Senelis? Mes norime dovanų, – nekantravo mergytė.

– Jei būsite tokie nekantrūs, senelis jums nieko neatneš, šeimininkė barė vaikus, varė juos tolyn nuo spintos, į kurią buvo sudėtos dovanos ir toliau nešiojo valgius iš virtuvės į kambarį.

Moteris buvo nusiplūkusį. Beje, dirbo tik ji viena. Mažieji neturėjo jokių pasiruošimo šventei darbų. Kaip mat ant stalo buvo padėta daugiau kaip dvylika patiekalų, reikėjo sėstis valgyti. Ėjome prie stalo, bet mumyse dar nebuvo nekasdieniškumo, šventumo. Prisiminiau: senajame Lietuvos kaime šeimininkas apie trobą apnešdavo Kūčių duoną ir pasibelsdavo vidun.

– Kas ten eina? – klausdavo namiškiai.

– Senelis Dievulis.

– Prašom, prašom, Dievuli, su kūcele į vidų.

Gaila, kad išėję iš kaimų, nutolę nuo žagrės, pamiršome seniausius papročius. Pagalvojau, kad dabar šeimininkas galėtų kūčiukus ir kalėdaičius apnešti ne apie trobą, bet apie Kūčių stalą, apie kūčiavoti susirinkusią šeimą. Juk toks prasmingas rato simbolis. Ratas simbolizuoja judėjimą bei saulę. “Ankstyvosios krikščionybės dailėje randama pavaizduotų liepsnojantių ratų apie Dievo galvą (iš Danieliaus knygos), ir ratų su akimis, kurie vienu metu ir stovi, ir rieda, simbolizuodami Dievo visagalybę arba jo sostą (iš Ezechielio knygos)”, – rašoma Krikščioniškosios ikonografijos žodyne.

Ieškojau simbolio, kažkokio bendro veiksmo, kuris sukeltų nuostabos, neįprastumo ir paslapties pojūtį. Norėjau, kad žiūrėdami į apetitą keliančius valgius, negalvotume tik apie tai, kad jau laikas valgyti, o mes jau tikrai išalkę. Norėjau, kad visiškai atsivėrę didžiajai Meilės dvasiai, ištartume vienijančius žodžius: “Tėve mūsų”.

Sukalbėję malda, laužėme kalėdaitį.

– O, labai skanu. Noriu daugiau, – berniukas čiupo beveik visą kalėdaitį ir triauškė lyg paprasčiausią vaflių, o juk galėjo atlaužti gabalėlį ir padėti ant lėkštelės mirusios tetos, kurią jis atsimena, atminimui.

– O dabar dovanos! – šaukė mergaitė.

Sučežėjo, sušlamėjo išvyniojamos dėžės ir dėžutės, sucypsėjo, sucinkšėjo elektroniniai žaislai. Jie užvaldė visą vaikų dėmesį. Mažieji buvo patenkinti dovanomis, o man jų buvo gaila. Vaikai nepajautė ypatingos gamtoje ir namuose viešpatavusios Kūčių rimties, skatinančios įsiklausyti į save, prisiminti žmones, kuriuos iš mūsų gyvenimo išvedė mirtis, pergaltoti savo joelgius: ar buvome geri tiems, su kuriais gyvenome, ar neliko neatliktų gerų darbų, nepasakytų gražių žodžių. Apie mirtį mes vengiame mąstyti, nes ši tema sukelia liūdesį, net sielvartą. Tačiau ne kas kitas, o sielvartas atidaro sielos vartus į begalybę. Vartams atsidarant, mažta asmeninis skausmas ir išgirstamas Šventosios Dvasios kalbėjimas. Kūčių vakarą į atdarus sielos vartus pradeda pliekti Išganytojo Jėzaus žvaigždės šviesa, ir apima nežemiškas džiaugsmas. Prasideda Kalėdos. Net vaikas Kūčių vakarą pajėgus atrasti, kad rimtis ir gilus liūdesys tėra tik akordas prieš džiaugsmo, laisvės, meilės ir didybės simfoniją.

Susėdimas prie Kūčių stalo mus išmoko nebijoti liūdesio ir tikėti Aukščiausiojo globa. O šitų savybių labai reikia, kad sunkiu gyvenimo metu sugebėtume būti ramūs ir ištvermingi. Kai mes nesugniužę, nepraradę pusiausvyros, žmonės mus geriau supranta. Tai padeda bendrauti. Be to, pastebėjau, kad žmonės, ateinantys iš šeimų, kurias jungia tradicinės šventės, yra atlaidesni ir labiau tikintys kitų gera valia. Gera noriškumas leidžia išvengti konfliktų.

Ant lėkštės padėjau kelių centimetrų dydžio žvakę, nuo jos lyg spindulius nutiesiau iš duonos išpjautas siauras juosteles, prismaigčiau jas tortinių žvakučių. Brūkštelėjau degtuką ir pradėjau degioti, o vaikai atskubėjo man

padėti. Po akimirkos ant stalo suliepsnojo mažytė saulė.

“Sušildyk, saule, mūsų sustabarėjusias sielas, pažadink mus švęsti dvasios šventes, apsaugoki nuo tamsoje tūnančio blogio ir jį gimdančio mūsų neišmanymo, kaip kada elgtis”, – galvojau, žiūrėdamas į saulę.

– Nuo rytdienos ilgėja diena, prašviesės, prašviesėkime ir mes, – linkėjau šeimai, – evangelijoje pagal Joną Jėzus sako: “Aš pasaulio šviesa”, atsiverkime jai.

Ant stalo tyliai liepsnojo saulė, primindama senąją baltų kultūrą ir bažnyčioje matomą monstraciją. Žiūrėjau į šviesos simbolį ir tikėjau, kad skvarbusis spindulys persmelks mūsų sielas ir suprasime: vaikams reikia ne tik kompiuterinių žaislų, bet ir pasakų, kad sumažės mūsų vergavimas daiktams ir atsiras daugiau dėmesio dvasiniam gyvenimui. Tikėjau: vis dažniau nukreipsime dėmesį nuo savo didybės aš į artimą žmogų, lengviau, gražiau sugyvensime ir tarp žmonių sumažės vienišystės.

2. Vienybės aikštė

Nutolo Kūčių vakaras, kada mažčiau apie tautinių religinių švenčių svarbą mūsų bendrytei ir atradau, jog mus suartina dėmesys dvasinėms, o ne materialinėms vertybėms. Graži tą vakarą ant stalo buvo mano saulė. Ji sudegė, o šviesos spinduliai tąsyk nuskaistino mano mintis, kad jos dar drąsiau ir skvarbiau skrostų kasdienybę.

Nušvitusi mintis lyg spindulys dabar lekia į Vienybės aikštę. Čia vyksta Valstybinių švenčių minėjimai. Netrukus Vasario 16-oji. Susirinksiame į aikštę, iškilmės prasidės himnu. Giedant “Lietuva, Tėvyne mūsų”, kažkas kažkur pėdins, kažkas sukinės, šnekės, visai negalvodami apie tai, kad toks elgesys labai nekultūringas ir ypatingai skaudžiai užgauna tuos, kurie už Nepriklausomos Lietuvos himną, trispalvę vėliavą ant Tėvynės laisvės aukuro sukrovė gražiausius metus arba netgi gyvenimus. Kažkas gaudžiai atsidus, kad pusšimtis okupacijos

metų sužlugdė mūsų kultūrą ir pasakys, jog kitaip ir negalėjo būti: pokario metais fiziškai sunaikintas inteligentijos žiedas. Nekultūringumu labiau šokiruos jaunimas, bet atidžiau žiūrėdami išvysime ir vyresnių žmonių, per daug atsipalaidavusių, be reikiamos pagarbos Valstybės simboliui.

Pagarba tautos laisvės siekiui, kultūrai, tradicijoms – visa tai mus artina ir lengvina gyvenimą drauge, bet mūsų krašte pakankamai daug žmonių, abejingų šioms vertybėms.

Teisinga, kad piktinamės nepagarbumu Tėvynei, jos istorijai – negalima pritarti blogiui, privalu jį ignoruoti, bet kai mūsų pasipiktinimas netinkamu elgesiu perauga į panieką blogai besielgiančiam žmogui, kai piktindamiesi pradedame žavėtis savo teisumu, mes pralaimime – konfliktas gilėja.

Žmonės, kokio amžiaus, išsilavinimo ar dorinės orientacijos jie bebūtų, ilgisi dėmesio savo asmenybei, meilės, pagarbos, bijo būti pažeminti. Bendras vertybes galime atrasti tik tai kalbėdamiesi, tik tai girdėdami vienas kitą. Mes per mažai kalbame, o kalbėtis dažnai nemokame. Stengiamės pasakyti kaip galima daugiau, o kito klausyti tingime. Tik tas, kuris sugeba klausyti, nepertraukti, gali tikėtis, kad jo žodis pasieks pašnekovo sielą.

“Jaunimas nesidomi tėvų praeitimi! Jaunimas abejingas tautos istorijai! Jaunimui tik prabangos rūpi”, – ne kartą girdėjau aikštėje. Vargšai besipiktinantys žmonės, kartą pagalvojau, jie sau duobę kasa. Konstatuodami, kad jaunuoliams tėvų praeitis, vyresnieji įteigia nuostatą nesidomėti istorija. Užuoat teigė, kad jaunimas abejingas Lietuvai, geriau klauskime, kodėl ne visus jaudina šventės. Visada būtina tikėti geranoriškumu, jei norime sutarti.

Jei norime sugyventi su jaunimu, daugiau su juo bendraukime. Nusivylimas pirmąja meile daugeliui baisesis už senelių kančią gulaguose. Jaunuolių išgyvenimai tikri, o tai, kas tikra, nemeluota, turi būti branginama. Nuoširdumas nepervertinamas, atvirumas tai pat.

Kompiuterių ir pop muzikos vaikai išgirsta pokario kankinį, jei tik jo pasakojime pulsuoja tiesa, meilė gyvenimui, jei tik jis kalbėdamas nesimėgauja savo ištverme, nesistengia grau-dinti, gąsdinti patirtos kančios skausmu.

Vertybių, net pačių svarbiausių, nereikia piršti, pakanka savo buvimu paliudyti, kad jos mums svarbios, ir tikėti, kad mūsų meilę patiriantys anksčiau ar vėliau pasirinks tai, kas mums brangu.

Anąsyk Vienybės aikštėje, paskelbus tylos minutę, nutilo minia, o močiutė puolė čiupinėti vaikaičio rankutes:

– Ar nešalta?

Tylos minutė trumpa. Per ją nesusals ranytės. Močiutė apie tai nepagalvojo, kaip ir apie simbolius, kuriuos privalu išmokyti gerbti vaikystėje. O gaila.

Kuo anksčiau surasime bendrus idealus, tuo mažiau konfliktuosime su vaikais ateityje.

3. Kambaryje

Prieš mano akis šviečia monstrancija. Regiu, kaip nuo jos lekia šilti spinduliai. Vienas, ryškesnis už kitus, užvaldo mano dėmesį. Seku paskui jį. Spindulys pro langą įsruva į kambarį, kuriame dvi jaunos moterys vaišinasi arbatėle. Viena iš jų nusiminusi, suirzusi, negirdi, ką draugė pasakoja.

Išvargusi moteris stengiasi girdėti draugę, bet bičiulės pasakojimai apie tarptautinius konkursus ir viltys juose kažką laimėti pradeda erzinti.

“Ir ko aš čia atėjau? – mąsto moteris ir prisipažįsta sau, – bijau būti viena“.

Taip, ji bijo būti viena, nes blogai jaučiasi po kilusios nesantaikos darbe. Darbovietėje baigėsi santarvė tą pačią minutę, kai tik pakibo etatų mažinimo grėsmė.

– Tau gerai, viena gyveni, o man dukters šeimą reikia išlaikyti, – sakė pensininkė jaunesnei kolegei.

– Jums pensija garantuota, o man ...– ji, dar... keturiasdešimties metų neturinti specialistė,

nuriją ašarą.

Ji sukręsta, bet atėjusi pas draugę neprisipažįsta, kad labai labai nerimauja dėl ateities, nes mano, kad bičiulė, kuriai šiuo metu negresia bedarbystė, jos tikrai nesupras.

Kambaryje, kuriame moterys gurkšnoja arbatėlę – įtampa. Matau, kaip šviesos spindulys skverbiasi į susijaudinusios moters sielą:

– Būk atviresnė, neslėpk savo išgyvenimų, atsivėrk, – kužda šviesa.

Girdžiu moters nebylų atodūsi: “Kiek kartų buvau atvira, o paskui gailėjausi dėl savo atvirumo. Nuoširdūs mano prisipažinimai paskalomis virto”

– Ir vis vien atsivėrk, būsi suprantamesnė, – drąšina spindulys.

Kitas šviesos pluoštelis sušildo pašnekovės akis, ir ji pagalvoja: “Draugė kažkokia sudirgusi. Gal kas atsitiko? O gal ji mano, jog jai gresia bedarbystė?”

Pasitikėjimas artimu, atvirumas, pagarba kito žmogaus jausmams ir mintims, atlaidumas – visa tai mums padeda sugyventi, o šių savybių stoka sunkina bendravimą, sudaro prielaidas nesusipratimams ir konfliktams.

4. Žiūrint į žmogų

Spindulių fone regėdama monstrancija, pagalvoju, kad lengviausia sutarti, kai esame minčių ir jausmų pusiausvyroje, o beveik kiekvienos charakterio savybės perteklius ar trūkumas trukdo sugyventi. Per daug negali būti tik visaapimančios meilės ir gailėstingumo, visi kiti būdo bruožai vienais atvejais – stiprybė, kitais neigiamybė.

Asmenybės savybė NUOLANKUMAS - gera ar bloga?

Gera. Būdami nuolankūs, mes pajėgiame nusižeminti prieš Dievą ir prisipažinti, jog esame neišsivaizduojamai maži didžiojoje kosmos begalybėje. Jei mes maži, tai ir mūsų baisiausios nelaimės nepakeliamos tik mums, o begalybėje jos nepastebimos. Jei mes nusižeminę prieš Dievą; tai į savo vargus galime pažiūrėti

ti jo akimis ir patikėti: “Išgyvensiu, patsai Dangus man padės”.

Tas, kuris neapsigaudinėja, neužsimerkia prieš netikėtą nelaimę, kuris nuolankus likimui, laimi. Jis nepraranda pusiausvyros ir pajėgus ieškoti išeikių. Toksai žmogus, tapęs bedarbiu, neapkalba, nešmeižia darbovietėje likusių specialistų, neužsidaro vienumoje ir negalvoja apie savižudybę. Jis klausia savęs: “Ką aš sugebu daryti geriau arba bent jau neblogiau negu kiti? Ir skambina telefonu visiems pažįstamiems, prašo pagalbos.

Nesunku bendrauti su žmogumi, kuris gali aiškiai pasakyti, kas jam rūpi, ko jis siekia. Su suirzusi, verkšlenančiu piliečiu sunkiau tvarkyti reikalus, su juo dažniau konfliktuojama.

Daugiau irzta tie, kurie nenusilenkia likimui, nepasižiūri tikrovei į akis ir nepasitiki Dievo globa.

Kartais nuolankumas sužlugdo asmenybę. Nuolankumas prasmingas tik tiek, kiek leidžia patirti, kad esi mažas, ir pajauti, kad yra Visatos Protas. Nuolankumas pražūtingas, kai nusižeminimas prieš Dievą virsta savęs niekinimu ir leidžia pateisinti tingumą. Norėčiau mokytis, bet aš iš neturtingos šeimos, kaip aš, taip kukliai vilkintis, būsiu tarp mokytų?” “Norėjau studijuoti Muzikos akademijoje, bet nepasisekė įstoti. Galėčiau dainuoti chore, bet... Šeima. Nereikia galvoti, kad esu solistė”, – tai atmintin įstrigę žmonių prisipažinimai. Negalima niekinti savęs – žmogaus, sukurto pagal Dievo atvaizdą. Kai mes atsisakome siekių ir nelaviname sugebėjimų, netampame savimi. O kai aš esu ne aš, mane lengva sužeisti, aš įsižeidžiu net tada, kai tam nėra rimtos priežasties, man sunkiau būti atlaidžiam.

Išsilavinę ir tebelavinantys savo talentus žmonės dideli savo dvasia. Jiems svetimas pasipūtimas, su jais gera būti kartu, lengva sutarti.

Pro langą krenta spindulys ant mano balto lapo, išryškina užrašytą paprastą tiesą: kad sugyventume, kad mums būtų gera kartu, reikia labai nedaug – MEILĖS, įkvepiančios atsiverti

Lietuva ateities viltys

(Suaugusiųjų grupėje premijuotas rašinys)

Audrys Antanaitis

Galvodami apie ateities Lietuvą, pirmiausia turime susikurti jos viziją, modelį, aiškiai įsivaizduoti, kokią norime matyti. Ne tik ekonominiu požiūriu – čia beveik viskas aišku: klestinti pramonė, verslui palankūs mokesčiai, garantuota socialinė apsauga, išspręstos ekologinės problemos. Aktualu tas pats kas ir kitoms pasaulio šalims, ir valdžios struktūros, rinkėjų valia išrinktos valdyti valstybę, turi šias problemas spręsti. Tačiau išvardintos problemos, nors yra be galo aktualios, yra tik antrinės. Jos negali būti sėkmingai sprendžiamos, nepadėjus sprendimui pamato, būtent nesukūrus pilietinės visuomenės, kurioje kiekvienas turėtų savosios valstybės viziją. Tik susiformavusi tautos kolektyvinė valia, kolektyvinė pasąmonė, įgalintų šalies laivą nebesiblaškyti, o nukreipti jį norima linkme.

Kokią ateities Lietuvą kiekvienas norime matyti? Pirmiausia kaip valstybę su visuomene, kurioje žmonių santykiai pagrįsti teisingumu, vyrauja pilietinė santarvė, o visais klausimais pajėgiamas surasti supratimas. Valstybę, kurioje išnyko baimė. Baimė politikų, apšaukiančių išdavikais kiekvieną, kuris nesutinka su jų nuomone. Baimė aukštųjų valdininkų, gaunančių milžiniškus atlyginimus, tačiau neatliekančių savo pareigų ir tegalvojančių apie asmeninę gerovę. Baimė nusikaltėlių, ramiausiai plėšiančių, žudančių, sprogdinančių ir beveik niekada nesurandamų, nusikaltėlių, verčiančių šalies

piliečius gūžtis ir slėptis savo pačių namuose. Kaip visuomenę, kurioje vyrauja pilietinė vienybė, neparodomoji, ne nuomonių visais klausimais vienybė, bet vieningas siekis gyventi ir leisti gyventi kitiems, nepavydint, nesmerkiant, neužgauliojant ir nematant prieš savo artimo asmenyje. Pilietinė santarvė, pradedant politikais, baigiant eiliniaisiais piliečiais, šiuo metu yra bene aktualiausias, nelengvai žengiamas, bet būtinas žingsnis, jo nežengus, šviesesnės Lietuvos ateitis nematyti.

Antras dalykas, kurį kurdami Lietuvą turime išmokti – didžiulis ja. Savo šalies vertybes, kurios palaikė mus sunkiausiais okupacijos šimtmečiais, dabar esame nugrūdę į toliausią užkampį, ne tik pasauliui, bet ir patys sau gėdydamiesi prisipažinti, kad jos dar aktualios ir svarbios. Siekdami būti pasaulio piliečiai, eidami į Europą, jungdamiesi į transatlantines organizacijas, bijome provincialumo, kuriuo mums atrodo dvelkia tai, kas lietuviška. Didžiavimasis savo istorija, protėvių kapais, dainomis, kaimo papročiais, priklausymas bendruomenei daug kam atrodo beviltiškai pasenę ir nebereikalinga. Gal ta provincialumo baimė privedė prie to, kad dabar Lietuvoje gero tono požymiu yra skūstis ir niekinti save, savo šalį, savo išrinktą valdžią, o politikai leidžia sau užsienio valstybėse kritikuoti ir kaltinti savo pačių valstybę, tuo kurdami itin neigiamą Lietuvos, nesugebančios savo problemų išspręsti namuose, įvaizdį.

Dievui ir žmogui, nenuvertinti kitos asmenybės minčių ir jausmų, tikėti jos geranoriškumu, padėti jai ir nemenkinti savęs, puoselėti savuosius kūrybinius pradus.

Kyla klausimas, kaip gali kurti valstybę ja netikintys piliečiai? Tai neįmanoma.

Todėl, galvodami apie Lietuvos ateitį, turime drąsiai iškelti tai, kas mus puošia, kuo didžiuojamės ir nebijodami jokio provincialumo atsikratyti kompleksų, kol kas neleidžiančių tapti laisvais pasaulio piliečiais, kokiais taip norime būti. Kita vertus, tai nereiškia, kad tautiškaisiais kultūros elementais reikia apsiriboti. Būtina surasti protingą santykį tarp prioriteto, teikimo nacionalinėms vertybėms, ir pasaulinės kultūros raidos tendencijų priėmimo ir įsisavinimo, jų tęsimo ir tobulinimo. Lietuva matytina ir kaip Šiaurės Atėnai, vien iš pasaulio kultūros sostinių, kaip LDK renesansinių, barokinių tradicijų, sukūrusių puikią literatūrą, dailę, architektūrą, taikomąjį meną, tęsėja. Lietuva, oriai apie save kalbanti pasauliui jam suprantama kalba, įgyvendinanti tarptautinius kultūros, švietimo, socialinius bei kitokio pobūdžio projektus ir įsiliejanti į visuomeninį Europos bei pasaulio gyvenimą. Tam turime visas galimybes. Turime intelektualią ir gausią išeiviją, ant savo pečių pakėlusią tautos laisvės bylos naštą, šiuo metu ieškančią naujų kelių padėti valstybei. Turime garsių kultūros veikėjų, mokslininkų, rašytojų, menininkų, sportininkų, kurie garsina Lietuvos vardą. Tai rodo, kad mes galime apie save skelbti. Svarbiausia – tam reikia savimi būti.

Suvokę kokios Lietuvos (bent apytikriai) norime, lengviau galime įsivaizduoti, ko reikia idealui siekti. Apie du dalykus jau buvo užsiminta. Tai pilietinės visuomenės sukūrimas, kurioje kiekvienas jaustų atsakomybę už valstybės, vadinasi, ir savo šeimos ateitį. Visuomenė, kurioje valstybės gerovė jokių atvejų nebūtų atskiriama nuo šeimos ir individo gerovės. Antra, baigti spręsti pereinamojo laikotarpio reikalus: turto grąžinimo, kompensacijų, tremtinių problemų išsprendimas, privatizavimas, ūkio atstatymas, įstatymų bazės sutvarkymas, korupcijos išgyvendinimas, bent dalinis nusikalstamumo pažabojimas. Iš esmės tą galima atlikti

per penkerius, ilgiausiai per dešimtį metų. Kitas itin svarbus, nuolat vykdytinas uždavinys – visuomenės poliariškumo sumažinimas. Šiandien Lietuva yra susiskaldžiusi ir ne vien politine prasme. Socialiniai skirtumai milžiniški. Šalia ne itin gausaus sluoksnio vidutiniškai gyvenančių žmonių, tarpsta turtais pertekę mafiozai, bankininkai, teisėjai, prokurorai, aukštieji valdininkai. O penkiasdešimt procentų Lietuvos gyventojų galvoja, ką rytoj duos valgyti savo vaikams. Suskilę viskas, kas tik galėjo suskilti: visuomeninės organizacijos, judėjimai, partijos, pykstasi kultūros veikėjai, skirtingai aiškinami neaiškūs įstatymai. Kiekvienas atstovauja savo ar savo bendraminčių nesutaikomai ir vienintelei nuomonei. Lietuva žvelgia pati į save skirtinguose poliuose esančių ir kovos padėti priėmusių jos piliečių akimis. Kol šitai nebus išgyvendinta, kol tolerancija įstatymo ribose netaps pamatiniu gyvenimo dėsniu, kol nesugebėsime iš kraštutinių pozicijų priartėti vienas prie kito, sąmoningas valstybės kūrimo darbas yra neįmanomas. Valstybė nekuriama chaotiškai, pykčių ir kivirčų pagrindu.

Yra keletas priežasčių, lemiančių nelengvą dabartinės Lietuvos dvasinę būklę. Pirmiausia – tai jos žmonių dvasinės nuostatos, išugdytos ilgą Rusijos okupacijos šimtmečių. Įpratome būti skriaudžiami, rūpintis savimi, kitais tik tada, kai visiems blogai, slegia svetimieji. Laisvėje gyventi reikia mokytis, o per dvidešimt Nepriklausomos Lietuvos metų, faktiškai nespėjus praeiti net vienos kartos gyvenimui, laisvėje gimusių ir subrendusių žmonių nespėjome išsiugdyti ir gyventi laisvėje neišmokome. Kalbu ne apie šimtus tūkstančių tikrų Lietuvos patriotų, inteligentų, kovojusių už Lietuvą, idealus ir už juos žuvusių, ne apie tuos, kurie ilgus dešimtmečius vedė rezistencinę kovą. Jie buvo, jie kovojo, tokių žmonių negali palaužti jokie okupacijos dešimtmečiai, o jų veikla ir kančia yra Lietuvos garbės vainiko dalis. Kita vertus, nereikia užmiršti, kad jie sudarė ne pačią didžiausią tautos dalį. Be to, reikia atsiminti, kad

tam tikra prasme kovoti prieš konkretų priešą yra lengviau, negu sukurti normalų gyvenimą moraliai ir ekonomiškai suluošintoje šalyje. Užtenka paskaityti V. Krėvės *Miglose* ar jo apsakymus ir puikiai pamatysime, kad Nepriklausomoje Lietuvoje romantikos irgi nebuvo pernelyg daug, ją ėdė korupcija ir savanau-diškumas. Valdžios ir kariuomenės elgesys 1940-jų metų pavojaus akivaizdoje irgi patvirtina, kad vergo komplekso išgyvendinti valstybės mastu nebuvo spėję. Vergiškas pavydas ir dabar trukdo mūsų išsvajotai vienybei ir bendram kuriamajam darbui, nes vieno iniciatyva ar sėkmė yra priimama kaip įžaidimas kitam, dažniausiai ne tokiam gabiui, iniciatyviam ir energingam. Situacija, kai siekiai ar veržlumas yra baudžiami ir pakertami iš pašaknų, yra viena svarbiausių priežasčių, neleidžiančių Lietuvai greičiau pakilti. Lietuvoje užmiršta tiesa, kad valstybė kuriama ne tik teritorijoje ir ne tiek teritorijoje, kiek žmonių širdyse, protuose, sąmonėse. Buvo didelių ir galingų valstybių, kurių žlugo, nes jau buvo mirusios savo piliečių širdyse, piliečių, nebenorėjusių dėl jų kentėti ar aukotis. Neišsilaikė Romos imperija, krito carinė Rusija. Tuo tarpu mažytė Čėčėnija, neturinti nė milijono gyventojų, laimėjo nepriklausomybės karą prieš gausią ir gerai ginkluotą Rusijos armiją, nes savo valstybės ir laisvės idėją nešė ne tik ant peilių smaigalių ar automato vamzdžių, bet svarbiausia – savo krūtinėse.

Valstybė nekuriama pavieniui, ji yra kolektyvinis tautos kūrinys ir kurti ją galima tik sugubant susitarti. Postkomunistinių valstybių vystymasis sulėtėjo dėl to, kad žmonės ištiko šokas, pamačius, jog atgavus laisvę nėra spartaus ekonomikos pagerėjimo. Žlugus įsitikinimui, kad blogai gyvename todėl, jog esame okupuoti ir nespėjus apmąstyti priežasčių, kodėl gyvenimas nepagerėjo, žmonės nusivylė ir kuriam laikui prarado kuriamąją jėgą. Šiuo metu stinga tarpusavio susitarimo, darbas paliekamas, o tuo pačiu ir atsakomybė užkraunama Vyriausybei ar kitoms valdžios institucijoms, kurios, netu-

rėdamos visiško žmonių palaikymo bei ekonominei piliečių padėčiai dar negerėjant, nėra populiarios, geriausiu atveju tyliai pakenčiamos iki artimiausių rinkimų ir turi mažai galimybių situacijos gerėjimą paspartinti.

Kita problema, kelianti nemenką įtampą Lietuvos visuomenėje, yra gana sudėtingai susiklostę kartų santykiai. Atsiradusios bedarbystės fone, dabartiniai penkiasdešimtmečiai, o iš dalies net ir keturiasdešimtmečiai, kurie kiekvienoje kitoje šalyje sudarytų intelektualinį šalies branduolį, Lietuvoje jau pradedami nurašyti, vis sunkiau gali susirasti darbą ar darbo. Priežastis ganėtinai aiški. Augę sovietmečiu, neišmokę užsienio kalbų, nepamatę pasaulio, neįvaldę elektroninės komunikacijos sistemų ir dėl amžiaus bei susiklosčiusios socialinės padėties jau sunkiau galintys iš naujo išmokyti gyventi normaliaame vakarietiškame pasaulyje bei persikvalifikuoti, dauguma šių žmonių paniškai bijo prarasti turimą bet kokį darbą, dirba už mažyčius atlyginimus. Dėl vieno ar kitų priežasčių darbą pradėję, labai sunkiai susiranda kitą, nes darbdaviai beveik vieningai kelia sąlygas, kad nauji darbuotojai turi būti iki 35 metų ir gerai mokėti anglų kalbą bei dirbti kompiuteriu. Jei kiek lengviau Vilniuje, Kaune, Klaipėdoje, tai provincijoje tokie žmonės yra pasmerkti vegetuoti, neturėdami jokios vilties. Tokių jaunų “pensininkų” kartos atsiradimas sunkia našta slegia visuomenę, nors garsiai apie tai dar ir nėra kalbama, Suprantama, auga jaunimas, mokąs anglų kalbą, nebijaš Interneto, suėjęs pavažinėti po pasaulį, tačiau jam dar reikia laiko sukaupiti gyvenimo patirties, atsi-kratyti jaunatviško maksimalizmo, suvokti gyvenimo santykių prasmę, sudėtingumą. Tad aiškiai suvoktinas faktas, kad Nepriklausomybės atgavimas ir visuomeninės santvarkos pasikeitimas iššaukė pagreitintą valstybės ir visuomenės transformavimąsi, bet tuo pačiu ir milžiniškas problemas, kurios tam tikrą piliečių dalį įstūmė į labai sunkią padėtį.

Šiuo metu Lietuvos situacija yra labai ne-

Prieš aušrą.

Aleksandras Marčiulionis

lengva. Dažnai ne vienas pamąsto, ar yra gali-
mybių bent kiek artimesnėje ateityje pasiekti
žymių rezultatų, leidžiančių pasakyti, kad Lie-
tuvos kūrimo darbas vyksta, jis vyksta teisinga
kryptimi ir jo niekas nebegalės sustabdyti.
Manau, kad drąsiai galima atsakyti – taip. Ne-
paisant visų sunkumų ir nepriteklių, Lietuva
yra turtinga ir galimybėmis, ir žmonėmis, kurie
buvo ir tebelieka didžiausias jos turtas.

Pagrindas kuriamajam darbui jau yra padė-
tas. Turime laisvą, nepriklausomą, demokratė-
jančią valstybę, kurią galime ir turime valdyti
patys ir už kurią esame atsakingi. Šiuo atveju
pasirinkimo nebelieka, todėl suprantama, kad
norint išverti, belieka vadovautis nuostata –
žmogus gali viską. Vieninteliai dalykai galintys
atskiram žmogui sutrukdyti siekti tikslo, yra
sveikata arba karas. Kitką žmogus yra pajėgus
įveikti. Valstybei trukdymų dar mažiau. Kokia
bebūtų jos piliečių nesveikata, tai yra pataiso-
mas dalykas, todėl valstybės raidos natūralią
eigą, kurią lemia kolektyvinė žmonių valia,
pasąmonė, nusiteikimas, siekiai, gali sutrukdyti
tik karas (okupacija). Tad, jeigu išvengsime
užpuolimo, viskas yra mūsų pačių rankose. Tai
yra pirmas ir svarbiausias dėsni.

Antra. Nepaisant visų išvardintų nepritek-
lių, yra ir pragiedrulių. Turime nualintą, ap-
leistą, bet nesugriuvusią ir nesugriautą šalį, eko-
nomiką, kultūrą. Turime dvasiškai luošintus,
bet lietuviais ir Lietuvos piliečiais išlikusius
šalies žmones, kurie nėra jai abejingi. Turime
darančią keistas grimasas, kartais gąsdinančią,
autokratizmo šešėliu dvelkteliančią, bet savą,
demokratiškai išrinktą valdžią ir visuomenę su
demokratijai būdingais atributais. Turime gal
ir nelabai patogią geopolitinę padėtį, tačiau
beveik sutvarkytus santykius su kaimyninėmis
valstybėmis, aiškiai deklaruotą siekį tapti Euro-
pos ir transatlantinių organizacijų nariais, kas,
regis, nėra neįmanoma per artimiausius penke-
rius ar dešimt metų. Pagaliau turime didžiulį
norą įvesti savo šalyje tvarką ir joje normaliai
gyventi.

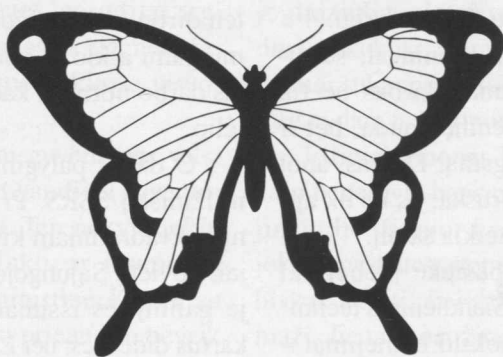
Lietuva nebus pasaulio milžinas. Nelemsi-
me pasaulio politikos. Mūsų balsas pasaulyje
nebus garsiausias, tačiau galime pasiekti, kad jis
būtų gerbiamas, į jį būtų išiklausoma. Ar taip
bus, priklausys nuo to, ar patys būsime išmin-
tingi. Ar turėsime pakankamai valios ir noro.
Ar norėsime, kad Lietuva būtų šalis, kurioje
mums būtų gera ir jauku gyventi, ar norėsime
neskursti, nebijoti dėl rytdienos, senatvės, nusi-
kaltėlių. Ar norėsime, kad Lietuva būtų dvasin-
ga, kultūringa ir apsišvietusi šalis, kad joje virtų
ne aistros, nešvarios ir piktos politinės kovos,
bet kultūrinis gyvenimas. Ar norėsime kaimy-
nams parodyti savo gerąsias puses, kad jie iš
mūsų mokytųsi, o ne prašydami užuojautos
skalbsime savo nešvarius baltinius prie jų tvo-
ros. Ar norėsime nebijoti kitų, o patys sugė-
bėsime rasti paguodos žodį ar kitokios pagalbos
šalims, kuriose bloga, kurias niokoja karai ar
stichijos. Tokios valstybės gyvenimas turi pras-
mę, tokios valstybės gyventojai yra laimingi.

Ir dar. Nereikia galvoti, kad esame silpni ir
nepajėgūs, kad atskiras pilietis nieko negali
pakeisti. Tai yra netiesa. Atgimimo metai parodė
kiek daug gali kiekvienas pilietis. Ir dabar
kiekvienas gali ką nors padaryti valstybės labui:

balsuoti, nesitaikstyti su blogio, apsileidimo, netvarkos apraiškomis, pagaliau sutvarkyti savo artimiausią aplinką. Goethe sakė: "Taikos meto patriotizmą iš tiesų sudaro tik tai, kad kiekvienas apsišluoja savo priedurį, rūpinasi savo reikalais, o taip pat stengiasi įsigyti patyrimo, kad jam būtų gera jo namuose". Valstybę kuriam kiekvienas ir tam turime rasti jėgų. Ne kaip indai ar pakistaniečiai, kurie iš savo šalies bėga, užuot ją kūrę. Kiekvieno pareiga išsiplėsti iš liūno, išplėsti iš ten savo šeimas, artimuosius.

Nereikia abejoti, kad valstybė prasideda nuo tikėjimo. Nuo tikėjimo amžinosiomis vertybėmis, Dievu, savimi, tuo, ką darai. Kitoks pamatas paprasčiausiai neįsistatytų ant jo rūmų. Iki savo šalies kiekvienas turi priaugti, pribręsti ir tapti jos vertas. Savaimė suprantama, negalima kaltinti žmonių dėl jų dažnai nepakankamos pilietinės brandos, nes jei prisimename, kad šimtmečius prigimtinė teisė gy-

venti laisvėje buvo paminta, tenka tik stebėtis tą jėgą ir siekio atkaklumu, kurie pasireiškė Atgimimo metais. Kalba eitų ne apie priekaištus, bet apie tai, jog kitos išeities nėra, nes valstybę kiekvienas užauginame savyje. Negali namo pastatyti mažas vaikas, tam jis turi užaugti, daug ko išmokti ir suvokti, ko nori. Negali užkietėjęs nusidėjęs pradėti skleisti apie save gerumo spindulius. Tam jis turi atgailauti ir išvalyti savo sielą. Taip ir su kiekvienu Lietuvos piliečiu, kiekvienu lietuviu. Kiekvienas turės tokią šalį, kokios bus vertas. Vadinasi, reikės ilgai ir kantriai dirbti, laukti, viltis. Tačiau tas laikas jau ateina. Ateina diena, kada galbūt kiek netikėtai suvoksime, kad jau gyvename Tėvynėje, apie kurią ir apie kokią svajojome tais tamsiais dešimtmečiais, kurie iš laiko perspektyvos atrodo kaip baisi pasaka, kurios savo vaikams jau niekada nebeseksime.

• Vilniuje, Mažvydo bibliotekoje, saugomas 28 1477 - 1808 m. popiežių bulės, pasirašytos popiežių Pauliaus II, Klemenso VIII, Pauliaus V, Urbono VII, Pijaus VI ir Leono XIII. Ruošiamasi išleisti šių bulių katalogą – albumą. Dauguma šių bulių skirtos Italijos vyskupams, o šešios Žemaičių ir Vilniaus vyskupijoms. Nežinoma, kaip Italijos vyskupams skirtos bulės atsidūrė Lietuvoje.

DARBAS IR DŽIAUGSMAS

Antanas Marčiulaitis

Dievas davė žmogui protą, kad mąstyti, o rankas – kad mąstydamas dirbtų. Senajame Testamente yra nuoroda, jog Dievas pirmuosius tėvus už nepaklusnumą nubaudė ne tik išvymu iš rojus, bet ir darbu. Tačiau tai nereiškia, kad ir visų amžių bei epochų žmonės baudžiami darbu. Mūsų gerus darbus Viešpats visuomet priima taip pat meilingai, kaip ir maldas, ir juos laimina.

Ar galėtume įsivaizduoti žmogų, absoliučiai nieko nedirbantį ir puikiai gyvenantį? Juk ir cėsoriai, karaliai, imperatoriai negalėtų išgyventi visiškai nieko neveikdami. Net ir paprasčiausia savitarna jau yra šioks toks darbas. Vieni užsiima daugiau protiniu, kiti fiziniu darbu.

Kiekvienas supratingai, sąžiningai, su atsakomybės jausmu atliekamas darbas ne tik duoda asmeninę ar visuomeninę naudą, bet ir teikia pasitenkinimą, džiaugsmą. Darbas, anot R. Tagorės, yra gyvenimo druska: jis ne tik apsaugo nuo gedimo, bet ir suteikia skonį.

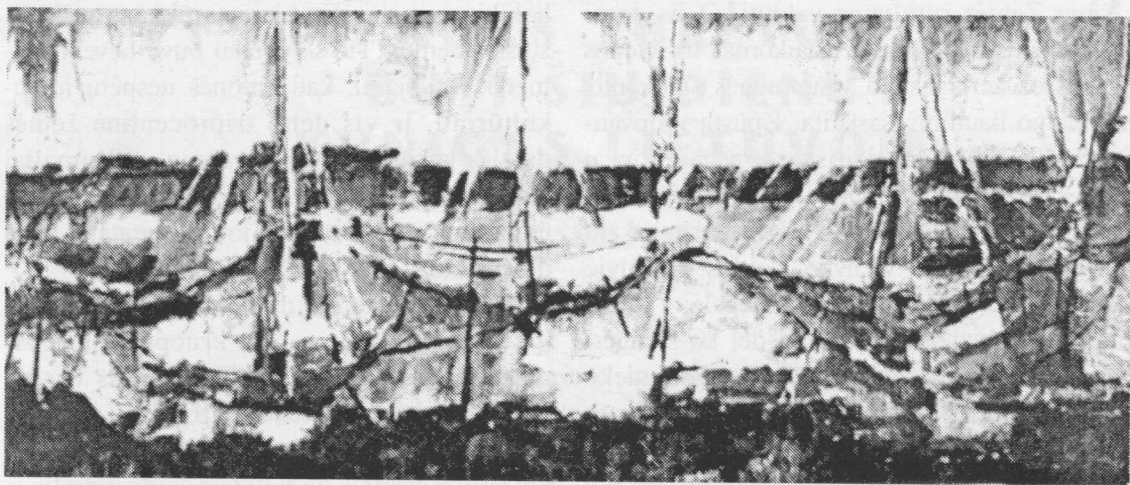
Darbo dėka žmonija pasiekė stebėtinai aukštą išsivystymo pakopą. Šiandieninis technikos progresas, milžiniški mokslo laimėjimai – tai proto ir darbo derinimo rezultatas. Nors neretai daugybę darbo laimėjimų sunaikina gamtos stichijos, karai ir kitokios anomalijos, bet žmonija, tarsi skruzdėlės suardytą skruzdėlyną, vėl atstato. Nerami ir veržli žmogaus prigimtis siekia atgauti tai, kas prarasta, atstatyti kas sugriauta, iš naujo sukurti, kas sunaikinta.

Kokią didžiulę reikšmę turi darni visuomeninė veikla, galima pailiustruoti gana ryš-

kiais šio šimtmečio kontrastų pavyzdžiais. Lietuva pasaulyje garsėjo kaip darbštuolių šalis. Ir iš tiesų: 120 metų vilkę carinės Rusijos priepaudos jungą, pirmojo pasaulinio karo nualinti, pagaliau išsikovojo nepriklausomybę, Lietuvos žmonės per trumpą laikotarpį sugebėjo sutvirtėti ir dvasiškai, ir ekonomiškai. Primityviomis gamybos priemonėmis, užtat nuoširdžiu darbu ir pasišventimu kasmet prigamindavo tiek maisto produktų, kad ir patiems užteko, ir į užsienį eksportuodavo (į Angliją – bekonus, į Vokietiją – paukščius).

Net ir sovietiniuose lageriuose buvo stebimasi ypač dideliu lietuvių darbštumu, nors jie ten dirbo nepalankiomis sąlygomis. Dažnai kamuojami alkio ir šalčio, stengėsi įvykdyti skirtas darbo normas, kad neprarastų duonos gabalėlio.

O dabar palyginkime liliputinę Lietuvą ir milžinišką SSRS. Prieškarinėje Lietuvoje vienam kvadratiniam kilometrui teko 45 gyventojai, Sovietų Sąjungoje – 12. Vadinasi, šioje šalyje galimybės išsimaitinti buvo beveik keturis kartus didesnės, nei Lietuvoje. O vis dėlto sovietijoje nuolatos šmėkščiojo bado šmėkla, žmonių pragyvenimo lygis buvo keleriopai mažesnis, negu Lietuvoje. Iš kur tokios didelės disproporcijos? Turbūt visiems aišku, kad šalis, kurioje buvo prievarta įgyvendinta naujoji baudžiaminė santvarka – žemės ūkio kolektyvizacija, kurioje viskas suvalstybinta, kur užgniaužta asmeninė iniciatyva, kur menkai apmokama už darbą, negali normaliai funkcionuoti. Antra ver-

Pavasaris.

Vytautas Remeika

tus, Rusijoje, kaip ir kitose slaviškose šalyse, istoriškai susiklosčiusi šaltoka pažiūra į fizinį darbą. Tiek baudžiavos laikais, tiek su kolektyvinto žemės ūkio sistemoje valstietis buvo prpratęs, kad už jo nugaros stovėtų prievaizdas su bizūnu ir nuolat ragintų krutėti. Įvestas socialistinis lenktyniavimas, virtęs parodija, irgi nekėlė darbo našumo nei žemės ūkyje, nei pramonėje, nei kultūros, švietimo ir kitose visuomeninės veiklos srityse.

Pavyzdžiu imkime tirštai gyvenamas valstybes, tokias kaip Belgija ir Olandija (gyventojų tankumas siekia 3210-37). Ten nekylo jokių problemų dėl maisto produktų ir pramonės gaminių stygiaus. Net komunistinė Kinija su sparčiai didėjančiu gyventojų prieaugliu beveik niekada nepatiria maisto stokos, nors gyventojų tankumas, lyginant su SSRS, septynis kartus didesnis.

Vienas mano pažįstamas pasakojo, ką matęs Rusijoje brežnevizmo laikais, taigi jau seniai po karo. Lankydamasis šioje šalyje, vienoje didžiulio kolūkio brigadoje matęs tokį vaizdą: atvežė kolūkio sunkvežimiu būrelį medicinos seserų ir slaugių iš ligoninės, esančios mieste už 20 kilometrų, ir tos kibusios į darbą – karvių melžti. Mat kolūkyje stigo moterų – jos išlaskė

į miestus lengvesnio pragyvenimo šaltinio ieškoti. Iš 60 karvių „melžėjos“ primelžė 40-ties litrų talpos bidoną pieno. Į karvutes buvo klaiku žiūrėti: išliesėjusios, vėjo papučiamos. Nebuvo kam jų pašerti ir pagirdyti. O blogiausia – trūko šeiminingo požiūrio į gamybą. Aplink tvyrojo didžiuliai plotai vešlių pievų, žolė perbrendusi, sukukusi. Nėra kam jų nušienauti, pašaro žiemai sukaupti. Šitaip ir sukosi užburtas ratas, traiškydamas žmonių lūkesčius ir viltis.

Eiliniai žmonės kolektyvinį darbą suprato kaip nepelnytą bausmę ir kaip bjaurų pasityčiojimą. Jie žinojo, kad dirba ne sau. Nebuvo jokios paskatos stengtis darbus laiku ir kokybiškai atlikti, kai atlyginimai buvo juokingai maži. Jie taip pat žinojo, kad partiniai funkcionieriai, nomenklatūros šulai ir net rajoninio lygio vadovaujantys darbuotojai vien už komandavimą ir beprasmį popieriukų sklaidymą gautų solidžius atlyginimus, naudojasi įvairiomis privilegijomis, taikliai pramintomis „specloviais“. Vadovaujantys komunistai gyveno utopinio komunizmo sąlygomis. Apie 18 milijonų SSRS vadų ir vadukų išsiurbdavo iš valstybės išdo 40 milijardų rublių per metus. Šitokio didžiulio partinių veltėdžių skaičiaus pagal pasaulinį kapitalistinių šalių standartą būtų užtekę

dviem Žemės rutuliams valdyti. O jis, tasai “parazitinis elitas” buvo išlaikomas tik vienos imperijos žemiausiojo visuomenės sluoksnio, vadinamo liaudimi, sąskaita. Išpūsta vadovaujančiųjų armija beatodairiškai ir negailestingai slėgė savo svoriu pažemintą ir nuolat skriaudžiamą liaudį. Ir visa tai buvo deklaruojama kaip partijos ir liaudies vienybė, kokios pasaulyje nėra buvę. Štai dėl ko liaudis negalėjo patirti tikrojo darbo džiaugsmo. Štai dėl ko stengėsi kaip nors prastumti laiką darbo vietose ir nieko doro nenuveikti. Per ilgą laiką žmonės priprato kuo vangiau dirbti ir kuo daugiau pavogti, kad turėtų už ką svaigalų nusipirkti ir juose savo skurdžią buitį skandinti.

Tuo pat metu, kai komunistinė imperija tūpčiojo vietoje, sukaustyta stereotipų, prislėgta visuotinės baimės ir abejingumo, užsienio šalys sparčiai veržėsi į priekį, pasiekė aukštą ekonominio išsivystymo lygį. Tokio lygio tikrai būtų pavydėję Tarybų Sąjungos žmonės, jei bent akies kampu būtų galėję dirstelėti. Deja, nuo jų stora geležinė uždanga buvo stropiai slepiami Vakarų šalių laimėjimai. Komunizmo apologetai visą laiką ambrijo apie “supuvusį” kapitalizmą, kuriame nežmoniškai išnaudojami darbininkai; skleidė demagogiją ir melą, kad tik galėtų užglaistyti savo niekšybes.

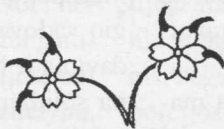
Štai pavyzdys, rodantis, kokį poveikį turi asmens laisvė dirbti, atmetus komandą, kontrolę ir varžymus, kai jis dirba sau. Lietuvoje sovietmečiu kaimo žmonės gaudavo laikinam asmeniniam naudojimui nedidelius žemės sklypelius, kurie sudarė vos tris procentus visos

kolūkiams bei valstybiniams ūkiams priklausiusios žemės. Tie sklypeliai buvo beveik kasmet kaitaliojami, kad žmonės nespėtų jų sukturinti. Ir vis dėlto triprocentinė žemės dalelė, kurią žmonės sugebėjo maksimaliai išnaudoti, duodavo 30-40 procentų visos žemės ūkyje gaunamos produkcijos. Komentarų, atrodo, nereikia.

Gerais atliekamas darbas teikia džiaugsmą, įprasmina gyvenimą. Tik kruopščiu ir sąžiningu darbu pasiekiamas užsibrėžtas tikslas. Lietuviai nuo seno vertina darbą, žino jo vertę. Tad ne veltui ir smulkiojoje lietuvių tautosakoje yra susikaupę apie pusketvirtą šimto patarlių ir priežodžių, liaupsinančių darbą (Dirbti netingėsi – bado neregėsi. Ieškok berno, kuris dirbti moka, o ne tokio, kuris gražiai šoka. Sunkus darbas valgi skanina...) ir pajuokiančių bei smerkiančių tinginystę (Tinginys ir miegodamas patruksta... Darbas gėdos nedaro, tinginiavimas šunų lodyti išvaro. Dirba, kaip šlapias dega...)

Net ir poteriuose tarp minimų gražiausių žmogaus dorybių randame uolumą, o tarp pavojingiausių ydų – tingumą.

Šiandien Lietuvai reikia ypač daug darbščių, kūrybingų žmonių. Pro partijų ir politinių grupuočių rietenas bei klyksmus didingai prasi-muša pati didžiausia žmogiškoji vertybė – darbo reikmė. Jei vadovausimės principu “mažiau tuščių kalbų – daugiau gerų darbų”, mūsų buitis žymiai sparčiau gerės. Tad “į darbą broliai, vyrs į vyrą, šarvuoti mokslu atkakliu! Paimsim arklą, knygą, lyrą ir eisim Lietuvos keliu!” (*Maironis*)

- Kun. Vito Šimanskis MIC mirė vasario 17 d. Argentinoje, Buenos Aires mieste sulaukęs 78 m. amžiaus. Marijonų vienuolijos nariu jis išbuvo 56 m., kunigu įšventintas 1950 m. rugsėjo 3 d. Argentinoje.

- Kun. Stanislovas Kazėnas SJ vedė rekolekcijas Omahoje, Lemonte, Čikagoje ir Clevelande. Jis klebonauja Biržuose.

KOKS TURĖTŲ BŪTI ŠIŲ DIENŲ KUNIGAS LIETUVOJE

ELENA ŠIDLAUSKIENĖ

“Daugelis Lietuvos katalikų dvasininkų jau 19 a. antroje pusėje savo veiklą įrodė, kad supranta tautos negandas ir lūkesčius, parodė pasiryžimą dirbti savo vargstančiųjų brolių labui. 1863 m. sukilėlių vado kun. Antano Mackevičiaus auka, Žemaičių vyskupo Motiejaus Valančiaus kova už katalikų tikėjimo ir lietuvių teisę; ir 20 a. pradžios dvasios milžinų, nepriklausomybės šauklių kunigų Maironio ir Vaižganto žodžiai įkvėpė lietuvių tautą dideliems darbams ir žygdarbiams. Į tokius savo pirmtakus didžiavirius stengėsi lygiuotis ir jaunoji dvasininkų karta, subrendusi jau nepriklausomoje ir demokratiškoje Lietuvos valstybėje”, rašo Algis Kašėta straipsnyje *Dvasininkijos auka pokario metais* (Laisvės kovų archyvas T.II.K., 1994).

Prieš penkerius metus pirmą kartą atvykęs į Lietuvą ir į Baltijos kraštus Šventasis Tėvas Jonas Paulius II, Vilniaus Katedroje kreipdamasis į kunigus, vienuoles ir klierikus, sakė, kad šią įsimintiną akimirką negalima neprisiminti “gausaus vyskupų ir kunigų būrio, kuris su tokia didvyriška ištikimybe savo gyvenimą paskyrė Evangelijai”. Šventasis Tėvas pamini palaimintąjį Jurgį Matulaitį, kurį pats iškėlęs į altorių garbę 1987 metais. Taip pat arkivyskupą Julijoną Steponavičių, mirusį 1991 metais. Dar – arkivyskupą Mečislovą Reinį, mirusį kankinio mirtimi 1953 metais Rusijoje, Vladimiro kalėjime.

Tarp daugelio žuvusių rezistencijos metais – Telšių vyskupas Vincentas Borisevičius (nužudytas 1946 metais), kurį Juozas Tonkūnas apibūdina: “Vyskupas V. Borisevičius buvo nepap-

rastai pamaldus, nuolankus, pasiaukojęs Dievui ir Bažnyčiai, mylėjo Dievą ir artimą. Savo gyvenimą jis apvainikavo kankinyse už tikėjimą ir tėvynę ir tapo vienu iš pirmųjų Lietuvos kankinių” (*Lietuvos aidas* 1991 II 19). Šis ganytojas negalėjo gyventi, nusikalsdamas savo pareigoms, sąžinei, tad žūtį jis pasirinko sąmoningai, įkvėptas Išganytojo žodžių Jono Evangelijoje: “Geras ganytojas atiduoda savo dvasią už savo avis” (Iš vyskupo V. Borisevičiaus atsakymo NKGB viršininkui). “Jeigu mūsų vyskupijoje yra šventas žmogus, jis yra Vincentas Borisevičius. Meldžiamės, raginame visą Lietuvą melstis, kad kuo greičiau jis būtų paskelbtas palaimintuoju”, – tai dabartinio Telšių vyskupo Antano Vaičiaus kreipimasis.

“Jų gyvenimas yra padaršinimas ir parama Lietuvos Bažnyčios ateičiai”, – savo mintis apie garbiuosius lietuvių kunigus apibendrina 1993 metais Vilniaus Katedroje kalbėjęs Šventasis Tėvas.

Taigi šiandieninis Lietuvos kunigas nėra bešaknis, jis išaugęs iš ankstesniųjų mūsų tautos kunigijos kartų. Šių dienų kunigai turėtų dėmesingai studijuoti lietuvių kunigystės istoriją, stabteldami ties žymiausių kunigų asmenybėmis, įsigilindami į jas, privalėtų sekti taurių kunigų pavyzdžiu.

XX-ojo amžiaus pabaigos lietuviui kunigui kelrodė žvaigždė turėtų būti būtent šitoji Šventojo Tėvo kalba, aiškiai nubrėžusi mūsų tautos ganytojų pareigų gaires.

“Brangūs Kunigai! Būkite gerieji samariečiai savo broliams, nešantiems sunkią praeities

naštą. Septyneri metai – tai labai nedaug, lyginant su penkiasdešimčia kvalifikuoto nužmoginimo metų. Jums tenebūna nei nugalėtojų, nei pralaimėjusių, o vien tik vyrai ir moterys, kuriems reikia padėti išsivaduoti iš klaidų”.

Burbuliuoja vadinantys save giliai tikinčiais, išvydę bažnyčioje sovietmečio aršųjį ateistą. Žiūrėk, buvusi komunistė, pionierių vadovė – tikybą bedėstanti, buvę partijos, komjaunimo aktyvistai – katalikiškose mokyklose vaikus mokyti ir auklėti pasišovę. “Prie rusų” buvę valdžioj – ir laisvoje Lietuvoj valdininkauja... O slaptieji agentai, kurių knibždėte knibždėjo, – kur juos besugaudysi... Tad skersakiuoja žmoneliai, – atseit – “išverstaskūriai”... O kunigams kaip reaguoti? Kaip išvaduoti ganomuosius iš veidmainystės, prie kurios šitiek buvom pripratę? Gal tasai ankstesnysis religijos priešas iš tikrųjų pasuko prie Dievo? Gal jis ieško? Gal atras...

Kas ta švari sąžinė buvusiam sovietiniam žmogui tikrai sunku suvokti. Regis, tyčia būdavo sudaromos sąlygos vogti gamyklose, fabrikuose, “kolchožuose”, parduotuvėse... Vežėm vagonais, nešėm krepšiais ir užančiais, kas, kur ir kiek prieidavom. Vadinas, negalėjai keiksnoti, – juk “pasiami”, dygo turtai kaip grybai. Ir necypausi prasikišęs, – tuoj primintų tavus “griekelius”, – ir tylėta – kaip pelės po šluota. Vieniša fabriko darbininkėlė, stėtėsi kelių aukštų mūrą, kuriame kabinosi kryžių, į bažnyčią lekiojo. Tik pabandyk pavadinti tokią vagilką! Akis iškabintų. “Mažai duoda uždirbti. Ir pasiimu. Valdiška. Ne žmogaus... “Vadinas, – jokios nuodėmės. Vertybių sistema – makalynė. Buvo taip. Ir tebėra. Koku būdu tai galėtų paaiškinti klystančiam kunigas?

Kaip gali kunigas padėti atsiversti sovietmety išsipurvinusiems, nusikaltusiems? Kaip išaiškinti tiems anų dienų žiauruoliams, kad jie ryžtųsi bandyti atsilyginti anuomet jų nuskriaustiesiems? Reikėtų juk mokyti nukentėjusiuosius savo skriaudikams nekeršyti, o jiems atleisti, diegti širdyse vieno meilę kitam...

Kunigas, dangiškojo Tėvo sūnus, yra pašauktas kasdien liudyti Dievo tėvystę. Visai pagrįstai tikintieji jus dažnai vadina tėvais. Taip, kunigai turėtų būti lyg mylintys tėvai. Jų neturėtų bijoti, gėdytis, nedrįsti joks ganomasis – beviltis, skurdžius, girtuoklis, narkomanas, ištvirkėlis, vagis, žudikas... Jais kiekvienas turėtų pasitikėti. Besikreipias į kunigą turėtų būti įsitikinęs, kad nebus išjuoktas, pasmerktas, atstumtas, o bus suprastas, priklaustas, sušildytas, gelbėjamas. Štai silpnos sveikatos, liguisto jau trumo moteris, kuri buvo susilaužiusi koją, atėjo į bažnyčią, kur negali klauptis. Kunigas apšaukia ją – prie visų. Atseit pamoko, auklėja... Alkoholikas, tapęs abstinentu, sunkų momentą prašo kunigo skirti jam laiko pokalbiui, nes jaučias baisią dvasinę įtampą. Kunigas mesteli, kad dvasinių problemų nesprendžias. Kai alkoholikas kreipiasi į kitą kunigą, šis net supyksta – esąs pavargęs po šitiek darbo... Trečias kunigas meldžiasi už kenčiantįjį, jį aplanko jį namuose, – alkoholiui iš tiesų palengvėja, – jis po to beveik kas vakarą skuba į šventąsias Mišias...

“Po kiekvieno reikšmingo visuomeninio pasikeitimo žmogaus elgesys ir siela būna žaizdota”. Šventasis Tėvas suprato lietuvių būklę. Regis, šitaip būna visam pasauly. O taip, laisvė Lietuvai atnešė ne vien džiaugsmą... Prislėgti šių dienų negandų kai kurie netgi ilgisi anų okupacijos laikų, svajoja, stengiasi juos susigrąžinti. Ir negali tokių žmonių smerkti. Šėtonui tarnavę sovietmečio kūrėjai sugebėjo apdumti akis ne itin akylam žmoguiui, kuris liko nesupratęs tos sistemos esmės, – pats klimpo į nuodėmes ir to nesuvokė, nesuvokia ir šiandien. Tačiau jaučia, jog dabartinis Lietuvos pasirinktas kelias irgi pražūtingas. Laisvės susigrąžinimas – ir daug, ir tiktai ilgo kelio vienas pirmųjų žingsnių. Priimta manyti: civilizacija – visuomenės istorinės raidos materialinių bei dvasinių pasiekimų visuma. Paradoksalu, bet toks civilizacijos apibrėžimas padaro ją vargu ar pasiekiamu aukštu idealu – žemiškąją harmoningo materijos ir dvasios sambūvio utopiją.

Civilizacija čia atrodo kaip reali galimybė išsipildyti amžinam žmonijos siekiui – būti laisviems ir laimingiems jau šioje tikrovėje. Tačiau absoliučiai laisvas ir absoliučiai laimingas yra tik Dievas. Tad noras būti ir laimingiems, ir laisviems turėtų skatinti mus būti kuo labiau panašius į Dievą. Bet ar šito mes siekiame?” – kupinos nerimo Tatjanos Maceinienės mintys. Lietuvos kunigai turbūt mato, kad mūsų šalyje šiandien pirmiausia trokštama materialinių pasiekimų. Šia linkme krypsta tiek valstybinių institucijų, tiek asmeninės pastangos. Viliamasi, kad visa kita atsiras savaime. Siekiama materialinių visuomenės istorinės raidos laimėjimų, o dvasios ugdymas mažai vertinamas ar visai nepaisomas. Tai liudija pastarųjų septynerių metų mūsų valstybės raidos tarpsnis. Tad pasirūpinti laisvojo lietuvičio dvasia galėtų nebent kunigai. Būdų tam, deja, tektų ieškotis patiems.

Šiandieniniam kunigui už atsidavimą laisvajai Lietuvai negresia katorga, tremtis, jam nėra tikslo dėl tautiečių aukoti gyvybę. Tačiau būtų nuostabu, kad atsirastų kuo daugiau kunigų, Tėvynei paaukojančių visą savo gyvenimą – jėgas, protą ir širdį, asmeninius malonumėlius.

Ypatingą dėmesį kunigai turėtų skirti jaunimui. Vis dėlto – tai būsima Lietuva, ateities šaknys, kurios šiandieną atrodo šiurpokai. Visų pirma daug vaikų auga nykiuose namuose (yra ir visai namų neturinčių). Daugelio tėvai išsiskyrę, skurstantys, girtauja, nervingi, pesimistai...

Reformuojamoje mokykloje mokiniai sekinami, gniuždomi, sukami prie materialijų dalykų, svetimų kalbų, – nebelieka jėgų ir laiko dvasinėms vertybėms, lietuviškosioms tradicijoms, gimtajai kalbai... Juk nebedraudžiamas tikėjimas, tačiau nepasakytum, jog jaunimas veržtųsi bažnyčion. O ką bekalbėti apie jaunų žmonių girtavimą, narkomaniją, ištvirtavimą, valkatavimą, nusikaltimus... Jaunuolių ateitis miglota. Net mokslo pirmūnai nėra įsitikinę, kad, įstoję į aukštąsias mokyklas ir jas baigę, galės užsidirbti kuklų duonos kąsnį bei apdarą.

Šventasis Tėvas Vilniaus Katedroje akcentavo: “Tokiais laikotarpiais itin svarbu, kad Dievui pasišventusieji žmonės parodytų gyvą teologinių ir bendražmogiškų dorybių sąsają, kuri pagimdo naują, vidinių prieštaravimų neturinčią žmoniją. Sąžiningumas, garbingumas, darbštumas, tvarkingumas, pasitikėjimas, tarnavimo dvasia, nuoširdumas, pagarba, santūra, kilnia-dvasiškumas, teisingumo ir atsakomybės jausmas, dvasinė pusiausvyra, ramumas, atvirumas – štai kai kurie naujam žmogui būdingi bruožai. Taip, tai iš tikrųjų nuostabūs bruožai. Vyresniajai, sustabarėjusiai kartai vargu ar juos beįdiegsi. Lenk medį, kol jaunas. Be abejo, visais laikais yra ir puikaus jaunimo. Ir klaidžiojantys ieško, kupini gal jų pačių nesuvokiamo vidinio troškulio. Jaunieji augę ūkanotoje aplinkoje, bet jų buitis buvo lengvutė, – tad nėra užsigrūdinę, išaugo silpni, bestuburiai, be principų, be vidinės ugnies. Juos nesunkiai nusiveda blogio jėgos. O kur vedliai į šviesą, gerį ir grožį? Tėvai patys vos ne vos egzistuoja. Mokytojai? Sovietiniai pedagoginiai institutai padarė savo. Jų įskiepyto ribotumo kirviu neiškirsi – išliks iki mirties. Nebent mokytojai būtų formavęsi dvasingų patriotų šeimose... Vėl – kunigams nearti dirvonai. O jaunuoliams ypač jauni kunigai – autoritetai. Tik šiems reikia norėti, netingėti, sugebėti jaunimu užsiimti. Tačiau pastebima, kad klierikai studijų metais ne tik nemokomi bendrauti su jaunimu, bet netgi stengiamasi juos nuo jaunimo, kiek įmanoma, izoliuoti, – atseit, kad mergaitės būsimųjų kunigėlių “neišvestų iš kelio”. Panašiai bažnytinės vyresnybės (ypač vyresnio amžiaus) bei pagyvenusių tikinčiųjų (dažnai – moterėlių) persekiojami ir su jaunimu bandantys darbuotis jauni kunigai. O juk ne vien Šventojo Tėvo žodžiai turėtų būti: “Visais laikais jaunimas yra vilties, ateities, veržlumo, jėgos, ieškojimų, lavinimosi troškulio matas. Lietuvoje, taip pat ir kitose šalyse, kurios taip ilgai buvo pasmerktos tam pačiam ateizmo utopijos ir neseniai pasibaigusiam nužmogėjimo išbandymui, žodis “jaunimas” primena ypa-

tingą atsakomybę. Tavęs, Lietuvos jaunime, laukia sunkus, bet garbingas uždavinys, ne nuo langų, bet nuo pamatų pastatyti savo krašto ateitį.

Būkite pasirengę tapti tokiais vyrais ir tokiomis moterimis, kokiais jūs patys norėtumėte, kad būtų kiti: sąžiningi, dori, teisingi, draugiški, paslaugūs, ryžtingi, jautrūs kitiems labiau nei sau, mylintys laisvę, kaip sąžinės išmėginimą, bet ne kaip proą pasireikšti egoizmui, pasiaukoję darbui, trokštą prisiimti atsakomybę" (iš Šventojo Tėvo kalbos jaunimui). Beje, tai neturėtų likti vien žodžiais...

Bet juk Šventojo Tėvo išvardintus "naujojo žmogaus", jaunuolio bruožus visų pirma savyje privalėtų ugdytis šiandieninis lietuvių kunigas. Juk jo darbai turėtų sutapti su žodžiais, net mintimis. Tai pabrėžia ir Šventasis Tėvas: "Norėčiau paminėti dar kitą jūsų sielovadinio darbo Lietuvoje bruožą. Turiu omenyje ugdymą ir stiprinimą vadinamų bendražmogiškųjų dorybių, kurias kunigas visų pirma pats turi puoselėti savo gyvenime, kad paskui galėtų skiepyti jam patikėtiems žmonėms. Būkite neprisirišę prie žemiškų turtų ir rodykite dosnumą. Evangelinis neturtas, į kurį Viešpats kvietė norinčius arčiau Juo sekti (Mt 19, 29), yra apaštalinės sėkmės ir asmeninės laimės šaltinis. Būkite didžiadvasiškai, o jūsų sielos didybė tebūna broliškumo pavyzdys ir sėkla. Būkite tokio nusistatymo kaip Kristus, Mokytojas ir Išganytojas, kuris atėjo ne tam, kad Jam būtų tarnaujama, bet kad pats tarnautų (Mk 10,45). Kaip Gerasis Ganytojas priimkite ir eikite pasitikti kiekvieno žmogaus. Visi, ypač jaunimas, ieško "dvasios tėvų", gerų vadovų ir Evangelijos dvasia gyvenančių mokytojų. Išklausykite, padrąsinkite, palaiky-

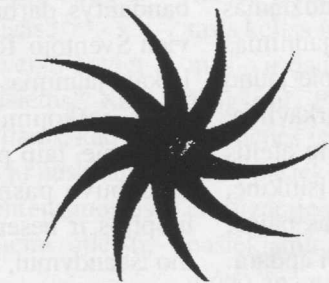
kite ir vadovaukite Dievo tautai, žengiančiai tiesos ir šventumo takais".

Taip, kunigas – irgi žemiškasis žmogus. Kiekvieno žmogaus klaidos žeidžia šalia esančius. Baisios pasekmės gydytojų, mokytojų daromų klaidų, bet visgi labiausiai aplinkinius traumuoja kunigo paklydimai. Kunigas – dvasios vedlys, rodantis kelią pas Dievą.

Kokiais būdais šiandien kunigas gali vesti paskui save suaugusius ir jaunus žmones? O, tų būdų – gausybė. Ačiū Dievui – nebe ateizmo laikai. Ir bažnyčios, ir prie bažnyčių, ir mokyklose, vaikų bei senelių ar neįgaliųjų globos namuose, ligoninėse, šeimose, organizacijose, individualiame bendravime ... Tik – noro, sveikatos, iniciatyvos, sumanumo, veiklumo...

Šiuo metu Lietuvoje yra opi kunigų veiklos sritis – politika. Kairiosios jėgos, ypač per rinkimus, trokšta susigrąžinti buvusias vadovujančiųjų pozicijas. Jos turi ir minias savo rėmėjų, kurie vis dar neperprato, kokius – vaisius duoda šie mędžiai, o gal nenori suprasti – tai jiems nenaudinga. Tad ypatingesniais momentais vieni dvasininkai atvirai ragina lietuvius remti dešiniąsias jėgas, o kiti tyli. Tad kaip elgtis kunigams? Į šį klausimą atsako Šventasis Tėvas: "Kaip daugelis Europos ir pasaulio šalių, taip ir jūsų Tėvynė laimės gražių vaisių iš nuoširdaus Bažnyčios ir Valstybės bendravimo, kai iš vienos pusės – teisėti lietuvių tautos atstovai gerbs bažnytinės bendruomenės ir jos tarnų laisvę, iš kitos – Bažnyčios atstovai vengs nederamai kištis į valstybinių įstaigų reikalus".

Tikėkimės, kad ir XX a. pabaiga dovanos Lietuvos dvasios istorijai savus reinius, matulaičius, borisevičius.

Prisikėlimas ir gyvenimas

CHIARA LUBICH

“Aš esu prisikėlimas ir gyvenimas”

(Jn 11,25).

Jėzus sakė tuos žodžius, paminėdamas Lozorius iš Betanijos mirtį, kurį Jis prikėlė ketvirtą dieną po jo mirties.

Lozorius turėjo dvi seseris, Mortą ir Mariją. Kai Morta išgirdo, kad Jėzus ateina, ji tuoj nubėgo Jo pasitikti ir tarė: “Viešpatie, jei tu būtum buvęs čia, mano brolis nebūtų miręs”. Jėzus jai atsakė: “Tavo brolis vėl prisikels”. Ji tarė: “Aš žinau, kad jis vėl prisikels paskutinę prisikėlimo dieną”. Tada Jėzus jai paaiškino: “Aš esu prisikėlimas ir gyvenimas: Kas tiki mane, – nors ir mirtų, bus gyvas. Ir kiekvienas, kuris gyvena ir tiki mane, neragaus mirties per amžius”.

Jėzus nori paaiškinti, kas jis yra santykiuose su mumis. Jis turi tai, kas yra vertingiausia ir ką kiekvienas norėtų turėti: tokį gyvenimą, kuris niekada nemiršta.

Jei jūs skaitėte Jono Evangeliją, tikriausiai pastebėjote, ką Jėzus dar sakė: “Kaip Tėvas turi gyvybę savyje, taip davė ir Sūnui turėti gyvybę savyje” (Jn 5,26).

Ir kai Jėzus turi tą gyvenimą, jis gali jį duoti ir kitiems.

“Aš esu prisikėlimas ir gyvenimas”.

Taipgi ir Morta tikėjo tuo “prisikėlimu paskutinę dieną”.

Bet tuo nuostabiu savo užtikrinimu “Aš esu prisikėlimas ir gyvenimas” Jėzus sakė, jog jai nereikia laukti to ateities mirusiųjų prisikėlimo. Kaip tik dabar visuomet, kiekvieną esamą momentą, visiems, kurie tiki juo, jiems yra tasai dieviškas gyvenimas, neapsakomas, amžinasis gyvenimas, kuris niekada nemiršta.

Jei Jėzus gyvena tuose, kurie tiki, jei jis yra

ir tavyje, tu nemirsi. O toksai gyvenimas visuose, kurie tiki, yra tikras dalyvavimas prisikėlusio Jėzaus gyvenime, nors mūsų žemiško gyvenimo reikalai ir būtų kitokie.

Tasai ypatingas gyvenimas, kurį tu jau turi, tikrai bus apreikštas paskutiniąją dieną. Tad ir visa tavo asmenybė dalyvaus ateinančiame prisikėlime.

“Aš esu prisikėlimas ir gyvenimas”.

Tais žodžiais Jėzus tikrai neneigia mūsų kūniškos mirties, bet mums sako, kad savo kūno mirtimi mes neprarandame tikrojo gyvenimo. Mums visiems mirtis reiškia tą vienintelį, intensyvų, gal net ir baimę keliantį pergyvenimą. Bet tai neturės tos reikšmės, kad gyvenimas yra beprasmis ir bevertis. Tai niekada nebus visko pabaiga. Tau mirtis niekada nereikš, kad tu tikrai esi miręs.

Ir kada tu gimei šiam gyvenimui, kuris niekada nesibaigia? Tada, kai buvai pakrikštytas. Po to ir ten, kur buvai pakrikštytas, net kaip žmogiškai būtybei tau buvo skirta lemtis mirti – bet tu gavai nemirtingą ir amžiną gyvenimą iš Kristaus. O krikšto metu iš tikrųjų tu gavai Šventąją Dvasią, kuri ir Jėzų prikėlė po jo mirties.

Sąlyga gauti tam sakramentui yra tikėjimas, kurį tu ar tavo krikštatėviai turi išpažinti. Lozorius prikėlimo įvykyje Jėzus aiškiai pareiškė Mortai: “Ir kiekvienas, kuris gyvena ir tiki mane, neragaus mirties per amžius. Ar tai tiki?” (Jn 11,26).

Šių Jėzaus žodžių prasmė labai svarbi ir reikalaujanti. Tai nereiškia, kad Jėzaus skelbiamas tiesas mes paprastai tik priimame; mes jų laikomės, ištikimai jas vykdydami visomis savo galiomis.

O kad galėtumėm taip gyventi, mes privalo-

JAUNIMAS

KAIP VERTINTI PASITEISINIMA NE MANO KIAULĖS, NE MANO PUPOS

(Jaunimo grupėje premijuotas rašinys)

Monika Jakaitė

Jei tavęs paklaustų, kas tu esi, tu tikriausiai pasakytum savo vardą, pavardę. Gal dar – adresą ar mokyklą, kurioje mokaisi. Bet juk pirmiausia tu esi žmogus. Kažin, ar tu tai suvoki? Ar suvoki, kad esi Žemės gyventojas? Ir gyvenį kartu su kitais, labai panašiais į tave. Ar tu galėtum gyventi vienas? Vienui vienas. Ar galėtum gyventi be tų, kurie tave džiugina ir skaudina, myli ir neapkenčia, giria ir peikia, glosto ir muša? Tu, kaip ir kiti žmonės, labai norėtum kartais pabėgti nuo kitų žmonių ir nuo savęs. Bet nuo savęs nepabėgsi, kaip, beje, ir nuo kitų. Be žmonių tu būti negali. Tai tiesiog neįmanoma. O galų gale kas gi tu būtum be kitų? Ar būtų verta ką nors daryti, jei niekam tai nebūtų reikalinga? Tu tikriausiai jauti, kad esi susijęs su kitais žmonėmis daugybe nematomų gijų. Tos gijos – tai tavo jausmai. Ir todėl tau labai skauda, kai tos gijos trūksta. Bet jos tau nepavaldžios. Tu negali

nutraukti jų ir išeiti. Tų gijų tu negali matyti. Gali tik jausti. O juk tu pats žinai, kad jausmai proto ne visada klauso. Taigi tu negali nebejausti to ryšio, kuris sija tave su kitais žmonėmis. Todėl tu skubi padėti žmogui, kuris yra tavo artimas. Tau artimas yra draugas, tavo tėvai, kaimynas ar bendraklasis. Bet tu jau turėjai pastebėti, kad laikas bėgte bėga, neklausdamas nieko, ar skubėti, ar bėgti lėčiau. Jis tiesiog eina, ir viskas. Taigi žmogus, kuris šiandien yra tau labai brangus, rytoj gali jau nebūti! Tavo gyvenimas susideda iš išsiskyrimų ir susitikimų. Prarasdamas, tu visada atrandi kažką naujo. Taigi tas, kurio tu šiandien nepažįsti, rytoj gali tapti geriausiu tavo draugu. Tai ar tau neturėtų rūpėti visa tai, kas nutinka žmonėms, tačiau nelabai artiems?

Tu juk nežinai, kas bus rytoj. Tu net nežinai, kas tau bus kitą akimirka. Tu net nenutuoki, kas tau gali atsitikti. Šiandien tu gali vaikščioti, matyti, tu turi namus, girdi muziką. Šiandien...

O kas bus rytoj? Tu girdi pranešimus apie baisias žmogžudystes, gaisrus, žemės drebėjimus, karą. Tačiau tai atsitinka ne tau. Visa tai atrodo besą labai toli nuo tavęs. O kas bus rytoj? Tu matai tūkstančius benamių, invalidų, neregų ir valkatų. Kartais tu įmeti centą į elgetos kepurę ir paskubomis nueini. Bet tu užmiršti, kad rytoj tu jau gali nebebūti tuo, kuo esi šiandien. Tave gali apvogti, tu gali nukristi nuo laiptų, kuriais vaikščiojai visą gyvenimą, tu gali apakti. Tu gali atsидurti valkatos vietoje. Ar tu suvoki, kaip greitai gali viskas pasikeisti? Tai tuomet ar tu gali praeiti pro verkiantį vaiką ar griovy gulintį girtuoklį? Juk rytoj tavo vaikas gali verkti, o griovy gulėti tavo mylimasis...

Ar tau patinka gyventi, kai aplinkui visi daro

me visuomet sakyti Kristui "taip". Ir tai reiškia, kad ištikimai vykdydami jo žodžius ir įsakymus, pagal juos ir gyvendami. Nes Jėzus juk pažadėjo: "Iš tiesų, iš tiesų sakau jums: kas laikysis mano žodžio, neragaus mirties per amžius" (Jn 8,51). O Kristaus mokymai juk yra susumuoti meilėje. Tad tik tokiu atveju jūs būsite laimingi, nes turite gyvenimą!

Šiuo laikotarpiu, kai ruošiamės švęsti Velykas, padėkime vieni kitiems atnaujinti pasiryžimą ir nesiliaujančias pastangas mirti sau taip, kad Kristus, prisikėlęs Viešpats, galėtų gyventi mumyse net dabar.

O mus džiugina ir skatina dar uoliau gyventi pagal tikėjimą, visuomet vykdant visus Viešpaties mokymus ir įsakymus, ypač kai matome, kad visame pasaulyje yra net per 14 milijonų žmonių, kurie gyvena pagal tikėjimą, ir tai skelbia spauda, radijas bei televizija savo programose.

Violončelė.

Vytautas Kasiulis

gera? Kai matai šypsenas ir giedrius veidus? O kada tu esi laimingas? Argi ne tada, kai kiti, tavo mylimi žmonės, laimingi? O ar tu pats negali kurti gėrio? Ar negali dovanoti džiaugsmo? Žinau, kad labai sunku negalvoti vien tik apie save. Bet tu pabandyk. Juk būna be galo gera, kai paguodi liūdinį, nuramini bijantį ar tiesiog laimingą padarai dar laimingesniu. Nejaugi tu norėtum, kad tavęs neateitų aplankyti nė vienas draugas, kai sirgsi? Nejaugi tu nenorėtum, kad tau nusišypsotų nepažįstamas žmogus, džiugiai pakalbintų draugas ar palinkėtų malonios dienos pardavėja? Ar suvoki, kaip gera būtų gyventi? Ar tu supranti, kad tu esi vienas

iš tų, kurie dar gali pradžiuginti milijonus širdžių?! Tad ar tu neturėtum būti jautrus kito nelaimei?

Ar tu pastebi pasaulio grožį? Ar moki gėrėtis nakties žvaigždėta tylą arba rūke paskendusiu miestu? Ar tu esi matęs vaivorykštę? Ar suvoki, kaip visa yra nuostabu ir stebuklinga? Vienas iš tų stebuklų yra žmogus. Bet visa, kas yra labai gera ir gražu, labai greitai praeina. Todėl, tu turi labai branginti ir saugoti gėrį ir grožį. Ak, jei tik tu galėtum pamatyti kitame žmoguje stebuklingą būtybę! Tada tu stengtumeis daryti vien tik gera. Nes juk rytoj tavęs gali nebūti. Visa yra taip laikina, bet kartu ir amžina. Tu juk nežinai, kuo tavo gyvenimas baigsis. Taip, tu žinai, kad mirsi. Bet ar mirtis yra pabaiga? Mirtis- tik žodis, už kurio nežinomybė. Tačiau žemė lieka ateinančioms kartoms. Ir žemėje lieka daug žmonių, kuriuos tu myli. Nejaugi tu nenori, kad Žemė liktų tokia pat graži ir joje gyventų kuo geresni žmonės? Tik atsimink, kad nuo tavęs labai daug priklauso. Nes tu, kaip ir kiti, esi Žemės gyventojas. Ir gali padaryti taip, kad gyvenimas čia, žemėje, kitiems taptų geresnis.

“Hiacintai kiša savo drėgnus snukučius iš pilkos žemės, ir ant nuogų šakų išsprogsta pumpurai.

Ar užuodi orą?

Tai stebuklas, vadinamas pavasariu.

Tai atšilimas, kai tavo nyki žiema staiga virsta džiaugsmu.

Čia tavo rankų gyslos.

Čia upeliai bėga pasitikti upės.

Mes visi esame susiję.

Tas pats gyvenimas teka visur.

Atrask laimę

šioje nenutrūkstamoje vienovėje”.

(Autorius nežinomas)

Tu esi didžiulės, tiesiog milžiniškos mašinos mažytis sraigtelis. Jei nors viena dalelytė suges, stenkis ją pataisyti, nes kitaip mašina sustos. Nes visos dalelės vienodai svarbios: ir didelės, ir mažos. Tu turi rūpintis, kad mašina visada, visada veiktų.

KNYGOS

Knygelė vaikams

Nedidelė (46 psl.). Spalvotu viršeliu, išraiškingom vinjetėm prieš kiekvieną apsakymėlį. Gražia lietuvių kalba pasakojama apie įvairių šalių bei rasių vaikučius, tų kraštų žvėrelius. Viena iš tų pasakų – apie liūtą. Pradžioje autorius rašo: “Kviečiu į kelionę. O kas nemėgsta keliauti? Tokių nesu sutikęs. Keliauja jauni ir seni, mergaitės ir berniukai, debesėliai dangaus vieškeliais, vandens lašas upelyje, skruzdėlytė savo takeliu”.

Knygelė ir “keliaujama” po įvairius kraštus. Štai juodukas Tamba visų klausinėja, kaip pasidaryti stipresniu. Klausia net seno liūto prie Nigerio upės. Štai nebylys Džotis muša būgną “tamtamą” ir be kalbos, tik rankos mostu, rodo praeiviams norimą kryptį. Štai Kanadoje Tomas ir Vilis nebijo vilko, kai visi trys pakliūva ant ledo lyties didžiulėj upėj, o išsigelbėję berniukai gailisi nuskendusio vilko...

Taip kiekviename apsakymėlyje gražiai įjungiamas koks gėrio grūdelis, lemiamu laiku atsiradęs vaikų širdelėse.

Ir paskutinis – apie tigrą. Geros širdies Sen Benas buvo išgelbėjęs dramblių Taptapą, užtat šis išgelbėjo jį ir tigrą, patekus jiems į kaimelio vyrų iškastą duobę – sugauti kraugerį tigrą, jau papjovusį net tris buivoles. Bet Sen Benas pasigailo išsigandusio tigio ir jį iškrapšto iš duobės. Deja, žiauraus gyvenimo tigras gauna atpildą – jį nušauna Sen Beno tėvas. Ir niekas iš kaimelio gyventojų nesupranta, kodėl Sen Benui rieda ašaros prie negyvo tigio.

Albertas Laurinčiukas. *Tigro gyvenimas ir mirtis*, apsakymai. Dailininkas Regimantas Gedgaudas, vyr. redaktorius Jeronimas Laucius. Išleido *Lietuviška vaikų knyga* Vilniuje 1998 m. Spauda, Laisvės prosp. 60, Vilnius. Nei tiražas, nei kaina nepažymėta.

Alė Rūta

Atsiųsta paminėti

Adolfas Damušis. **LITHUANIA AGAINST SOVIET AND NAZI AGGRESSION**. Išleido *Į Laisvę* fondas lietuviškai kultūrai ugdyti 1998 m. Kieti viršeliai, 342 psl., kaina 15 dol. Nemažai įdomių iliustracijų. Knyga gaunama kreipiantis *Į Laisvę* fondą šiuo adresu: 12690 Archer Ave., Lemont, IL 604439.

Algimantas Kezys. **BŪTIES FRAGMENTAI**. Išleido *Galerija*, 4317 S. Wisconsin Ave., Stickney, IL 60402. Didelis formatas, 158 psl. Redaktorė Giedra Subačienė.

Knygos turinys suskirstytas į šiuos skyrius: Pratarinė. Pradžių pradžia. Paprasčiausios būties struktūros. Primityvioji biosfera. Gyvybė ir sąmonė. Omegos taško link. Ieškant atverties į transcendentiją. Būtis iš arčiau. Post Scriptum

Autorius, turbūt norėdamas susiformuoti aiškesnę pasaulėžiūrą, pasistengė susipažinti su modernių filosofų bei teologų (kai kurių gal ir kontroversinių) veikalais. Savo išvadas stengėsi kiek galima kruopščiau pateikti šioje knygoje, ją gausiai iliustruodamas daugiausia savo fantazijos sukurtomis nuotraukomis. Teperskaityt šią knygą skaitytojas ir tepasidaro atitinkamas išvadas. Gal tai nebus labai lengva, kaip būna ne pačiam autoriui.

Mes čia tik pateiksime keletą sakinių iš pirmojo skyriaus ir vieną kitą mintį iš paskutiniojo, norėdami parodyti skaitytojui, kokių kelių autoriaus eina.

Norėdamas bent šiek tiek sužinoti, ką dabar yra atradę šiuolaikiniai mokslai, ėmiau domėtis pačių mokslininkų mintimis, jų svarstymais apie pasaulį, jo pradžią, sandarą bei paskirtį. Tai įdomu man pačiam. Nebandau savo išvadų niekam skiepyti ar kam nors savo minčių primesti. Man parūpo sužinoti, kas esu aš gamtos begalybėje, iš ko tas aš susideda, kur einu, kam esu skirtas, kaip pasaulyje atsirado gyvybė, kas tai yra dvasingumas, kaip kūrėsi pasaulis, kaip jis kito.

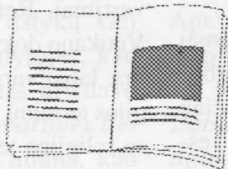
Mąstydamas apie pasaulį, pirmiausia stengiesi suvokti sąmoningo savo buvimo laiką. Tas sąmoningumo tarpsnis driekiasi praityje, skverbiasi į ateitį, apima dabartį, susidedančią iš realaus ir įsivaizduoto galvojimo fragmentų. Fragmentai. Vieni tikri, kiti tarsi-tikri, vieni jau dingę praityje, kiti, dar negimę, ateityje. Dabarties kaip ir nėra. Kai

Ištrėmė.

Povilas Puzinas

pradedi apie ją mastyti, ji jau praeityje. Savasis laikas žmogui yra artimiausias, ir todėl šio laiko nutikimai žmogaus atmintyje įsirežia labiausiai. Jei daugiau dėmesio skiriame buitiniams reikalams, mažiau - ontologinių prasmų svarstymams, nenuostabu, kad žmogaus sąmonė nuplaukia svarbiausių svarstymų paviršiumi. Turbūt mūsų sąmonė dar nėra pasirengusi savaime galvoti apie esmes. Sunkiai susiejame padrikai atplaukusius šviesesnio mąstymo fragmentus į ryškesnę, vientisesnę būties prasmų sampratą.

Išleisti Senąjį ir Naująjį Testamentą, skirtą visoms krikščioniškomis konfesijoms, ekumeninį, Lietuvos Biblijos draugija buvo užsibrėžusi jau prieš keletą metų, tačiau dėl įvairių kliūčių pažado ištesėti vis nepavykdavo. Šios draugijos vykdomasis direktorius M. Mikalajūnas užtikrina, kad šiais metais Biblija bus išleista dviem formatais: didesniu ir vidutiniu. Leidiniui renkamos lėšos, kad Biblija būtų galima dovanoti mokykloms, vaikų globos namams ir panašiai.

Dievo klausimas visada buvo, yra ir išliks aktualus ir neatsakytas. Joks žmogus neturėtų kategoriškai neigti Aukštesniosios Būties. Ateizmas yra metafizinė negalimybė, tačiau nepaisant to, daugelis išdrįsta save priskirti šiai tikinčiųjų kategorijai. Kas vadina save netikinčiu, tas dažniausiai teatmeta naiviuosius infantiliškus tikėjimus, tikėjimus dievu seneliu, sėdinčiu aukštai debesyse, hebrajų viešpačiu, kuris kariauja išrinktosios tautos pusėje, stebukladariu, kuris išgydo, paguodžia, pataria... Tai karikatūriški Dievo stereotipai. Tikėti aukštesniu protu, visatos autoriumi, ir yra tikėti Dievu. Visai nesvarbu, koku kitu vardu tą Protą ar tą Galią pavadinsi. Reikšti savo tikėjimą Dievu galima įvairiausiai. Apeigos, šventieji raštai, įvairios konfesijos, sektos - tai priemonės savo tikėjimą iliustruoti žemiškai. Bet tikrojo tikėjimo esmė ta pati: garbiname ir lenkiamės Didžiajam Protui, kurio gelmėse grožio ir tiesos joks žmogus dar nepajėgė visiškai suvokti ir apie jį ką nors aiškaus pasakyti. Gal tai ir nereikalinga. Ką nors apie jį pasakius, bus pasakyta jau ne apie Jį.

METMENYS 75/1998. Kūryba ir analizė. Redaguoja Violeta Kelertienė ir Rimvydas Šilbajoris. University of Illinois at Chicago, 601 South Morgan, Chicago, IL 60607-7112. Techninė redaktorė Henrieta Vėpštienė. Administratorė Marija Peškevičienė, 3006 55th Place, Downers Grove, IL 60516. Pavienio numerio kaina 8 dol. Metinė prenumerata (du numeriai) - 15 dol. Čekius siųsti JAV valiuta.

KALBA

KATALIKŲ BAŽNYČIOS KALBOS REIKALAI

Parengė Rita Urnėžiūtė

Rugsėjo 23 d. Lietuvos katalikų mokslo akademijoje buvo surengtas pokalbis apie lietuvių religinės kalbos padėtį. Jame dalyvavo Lietuvos Vyskupų Konferencijos generalinis sekretorius vyskupas **Jonas Boruta, SJ**, Lietuvių katalikų mokslo akademijos mokslinė sekretorė **dr. Antanė Kučinskaitė**, filologas, katalikiškos spaudos ir Lietuvos radijo Mažosios studijos bendradarbis **dr. Paulius Subačius**, tos pačios studijos bendradarbė **Rūta Tumėnaitė**, filologas ir filosofas, Naujojo židinio vyr. redaktoriaus pavaduotojas **dr. Vytautas Ališauskas**, Sendoros žurnalo stilistė **Vitalija Dalmantaitė**, Lietuvių kalbos instituto terminologijos skyriaus vyr. mokslinis bendradarbis **dr. Jonas Klimavičius**, Lietuvių kalbos instituto Žodynų skyriaus vadovas **dr. Vytautas Vitkauskas**, Gimtosios kalbos žurnalo vyr. redaktorius **dr. Aldonas Pupkis**. Pateikiame Gimtosios kalbos skaitytojams šio pokalbio santrauką.

A. Pupkis Gimtosios kalbos redakcijai seniai rūpėjo pakalbėti apie dabartinės bažnytinės kalbos reikalus. *Mūsų kalba* apie religinę kalbą plačiau yra rašiusi 1989 m. 5 sąsiuvinyje. Per tą laiką iš esmės pasikeitė mūsų valstybės gyvenimas, iš esmės pakito ir Bažnyčios padėtis. Dėkui vyskupui Jonui Borutai, pasiūliusiam surengti šį susitikimą, ir šio pokalbio organizatorei dr. Antanei Kučinskaitei. Rengėjų buvo iš anksto susitarta kalbėti apie bažnytinės kalbos padėtį ir pokyčius, o ne kviestis ką nors supeikti ar kritikuoti. Rūpėtų sužinoti, kaip

tvarkoma bažnytinė kalba, ką čia galėtų ir turėtų padėti kalbininkai.

Kanoniniai Bažnyčios tekstai yra sutvarkyti pavyzdinčiai; čia pravartu būtų prisiminti tėvo V. Aliulio didžiai vertingą straipsnį *Liturginės kalbos žingsniai ir šuoliai* (GK 1993 8 26-32). Bet dabar leidžiama daug kitokios religinės literatūros ir tarp jos yra tikrai prastos kalbos leidinių. Yra ir daug periodinės spaudos, bet, pavyzdžiui, *Sendoros* kalbą miela skaityti, o kitur kartais visko pasitaiko. Įdomu būtų išgirsti, ar yra kokia bažnytinės kalbos instancija, kuri rūpinasi religinių raštų kalba (Valstybinės kalbos įstatymas religinėms bendrijoms netaikomas), apibūtiną rengiamus leidinius? jeigu ne, gal galėtume ir mes ką nors siūlyti?

Antras klausimas – tai šnekamoji kalba, Viskas, kas kunigo garsiai sakoma bažnyčioje, daro didžiulį ir kalbos poveikį visiems maldininkams. Gal ne kokia bėda, jie kunigas, turintis tarmę, sakydamas pamokslą, ir patarmiuoja, – tai iš dalies net saugo jo kalbos sistemą nuo didelių klaidų. Bet tarmę šiandien nedaugelis turi, ir nemaža žmonių nėra išsiugdę tvirtesnių geros kalbos įgūdžių nei mokykloje, nei kunigų seminarijoje. Visko būna ir radijo bei televizijos katalikų laidose, gerintina tikybos mokytojų šnekamoji kalba. Todėl neturint valstybinių kalbos priežiūros priemonių, lieka viltis tik Bažnyčios žmonių kalbiniu sąmoningumu. Beje, jeigu bažnytinę kalbą lygintume su kitomis viešojo kalbos vartojimo sritimis, gal ir nebūtų ji visai tarp pirmaujančių, bet jokių būdu negalėtų būti minima tarp pačių paskutinių.

R. Tumėnaitė. Dirbame radijuje, todėl daugiausia sunkumų kelia kirčiavimas. Kitas dalykas – vertimai. Rengdami pranešimus apie naujausius Vatikano dokumentus, Katalikų Bažnyčios gyvenimą, labai vargstame, neturėdami šiuolaikiško religijos terminų žodyno. Dvikalbiuose mūsų žodynuose religijos terminai neretai visai neverčiami arba verčiami tik apytikriai. *Dabartinės lietuvių kalbos žodynu* irgi mažai galime remtis, nes daugelio mums svarbių dalykų ten tiesiog nėra. Ne visada turime į ką pasižiūrėti ir su kuo pasitarti, todėl kai kurių terminų ar formų tenka apsispręsti patiems. Negana to – į mūsų *Mažąją studiją* skambina Seimo ar žiniasklaidos darbuotojai ir teiraujasi,

kaip vartoti ar išversti viena ar kitą terminą. Taigi patys tampame patarėjais.

V. Ališauskas. Bet kalbėdami daugiausia blogai kirčiuojam pasaulietinius žodžius. Aš dėl savo profesinių interesų daug žiūriu televizijos, klausausi radijo ir matau, kad tas kirčiavimas, kurio esu mokėsis ir kuris tada buvo šventas dalykas, dabar yra apleistas. Po kiek laiko dabartiniai reikalavimai jau bus beprasmiai, laisvoje šalyje jų niekas nepaisys. Reikėtų iš esmės liberalizuoti lietuvių kirčiavimą. Kalbėdamas apie tai, kaip pagerinti leidinių kalbą, irgi būčiau skeptikas. Laisvoje šalyje, kur yra privatusis verslas ir knygų leidyba daugeliu atvejų susijusi su asmenine iniciatyva, labai sunku sukurti išorinės kontrolės mechanizmus. Vienintelis realus būdas paveikti tokią leidybą yra neigiamos recenzijos, blogi atsiliepimai, kritika, gal iš dalies ir tam tikras administracinis poveikis. Tai, kad Kalbos įstatymas negalioja religinėms bendrijoms, dar nereikia, kad jis negalioja leidykloms. Daugelis katalikiškų leidyklų jau nėra jokia Katalikų Bažnyčia. Jų knygos nėra oficialūs arkivyskupijos leidiniai. Ir šiuo požiūriu būtų ne pro šalį padaryti jiems kokią pastabą, perspėti, net nubausti nedidele bauda, nes didesnė turbūt reikėtų tokios leidyklos bankrotą. Bet Kalbos inspekcija jau iki šiol nėra baudusi... Aš čia žiūrėčiau labai paprastai, pragmatiškai. Neįmanoma kokių nors sudėtingesnių dalykų išorinė kontrolė: jau leidžiama katalikiškų knygų, kuriose prirašyta net aki-vaizdžių nesąmonių, ir nėra būdo, kaip tokią leidybą sukontroliuoti. O ką jau kalbėti apie kalbą... Nėra jokio normalaus enciklopedinio žodyno ar žinyno, dar blogiau, kai paimi oficialius žodynus ar žinynus, ten randi, deja, labai liūdnų dalykų. Gal nesupyks priešais sėdintis mano dėstytojas, kad priminsiu laikus, kai jis per paskaitas drįsdavo pasišaipyti iš kai kurių tuometinio *Dabartinės lietuvių kalbos žodyno* definicijų. Itin liūdna, kad paskutinis DŽ leidimas neretai irgi vertas ne menkesnės ironijos. Kai tenka tikslinti vertimus ir išsiaiškinti žodžių reikšmes, randi gausybę netikslumų ir prieštarų apibrėžimų. O jau šis žodynas turėtų būti fundamentali parankinė rašančio išsilavinusio žmogaus knyga. Deja, jis neprilygsta jokiam vakarietiškam žodynui nei koncepcijos, nei naudingumo

požiūriu, galų gale nei savo apimtimi. Nėra ten daugybės žodžių, kurie jau įsišakniję, nėra reikalingiausių tarptautinių žodžių. Žodynas toks naiviai lietuviškas, žemdirbiškas, kaip ūkininko, kuris nesusiduria su daugybe šių dienų tikrovės reiškinių. Ir nematau būdo, kaip tokią padėtį pakeisti.

R. Tumėnaitė. Dar dėl tų Vatikano dokumentų. Tarkim, reikia ieškoti kokios citatos iš prieš keiserius metus lietuviškai paskelbto dokumento. Vienur yra apaštalinis paraginimas, o prieš kokius dvejus trejus metus buvo apaštalinė adhortacija. Kiek žmonių žino, kas yra adhortacija? Imi citatą, ten pilna tarptautinių žodžių, kurie dabar jau sunorminti kitaip. Ką tada su jais daryti? Cituoti taip, kaip yra, ar taisyti? Vis tiek turėtų būti koks nors bendras požiūris į šiuos dalykus.

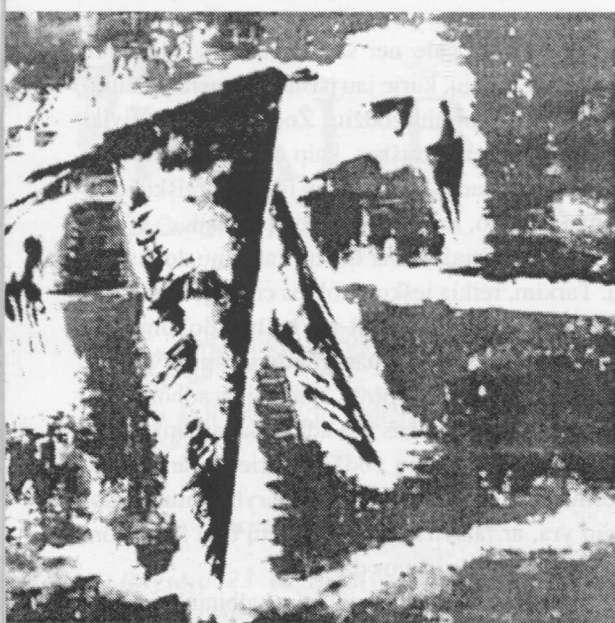
V. Ališauskas. Aišku viena: kalbininkai nedirba su tais naujais, gana neblogai parengtais krikščioniškais tekstais. Šiuolaikinė krikščioniška kalba formuojasi jau dešimt metų, bet akademiniame *Lietuvių kalbos žodyne* negali rasti jokių jos pėdsakų. Toks išpūdis, kad naujuosiuose žodyno tomuose tik išmesti sovietiniai pavyzdžiai, o vis kita – kaip buvę. Nėra nė ženko oficialių Bažnyčios dokumentų, o jie jau būtų rūpestingai redaguoti. Dabar jau yra nemaža religinio pobūdžio leidinių, kurie turėtų būti išrašyti kaip ir mūsų klasikų tekstai.

R. Tumėnaitė. Tad ar galim šaipytis iš *Lietuvos ryto* ar kitų laikraščių, kurie rašydami apie Bažnyčią prapaisto visokių kvailysčių? Jie kitąsyk tiesiog neturi nė kur pasiklausti. Kur jiems skambinti? Į kurią, *Mažąją studiją*, katalikišką leidyklą? Kur sugalvoja, ten ir skambina. O kas gali kvalifikuotai patarti? Daugybė dalykų dar nenusistovėję. Apaštalinis nuncijus ar apaštališkasis nuncijus? O kaip kirčiuoti?

P. Subačius. Norėčiau pasakyti, kad ne tik *Dabartinės lietuvių kalbos žodynas*, bet ir *Tarptautinių žodžių žodynas* yra didelė problema. Apie kokius nors religijos terminus jam beveik negalima kalbėti.

V. Ališauskas. Bet jis išėjęs 1985 m., dabar, kiek teko girdėti, yra oficialiai pasmerktas ir atskirtas nuo tautos, Bažnyčios ir visuomenės [juokas].

P. Subačius. Labai svarbu, kad *Tarptautinių žodžių žodynas* būtų ne tik aiškinamasis, bet ir

Žuvėdra.

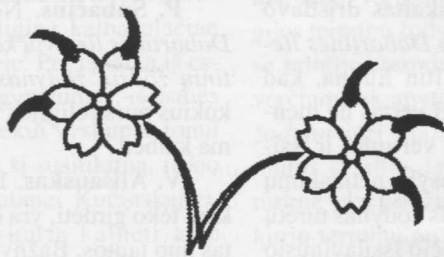
Vaclovas Ratas

vertinamasis, išplėstas kalbos kultūros požiūriu. Norint, kad ne tik religinėje, bet ir pasaulietinėje žiniasklaidoje nebūtų tiek nesąmonių ir turinio, ir kalbos požiūriu, reikia išleisti tinkamai parengtą religijos terminų ar katalikiškų terminų aiškinamąjį žodyną. Jį reikėtų deramai parengti ir teologiniu, ir Bažnyčios istorijos, ir kalbos atžvilgiu, su pavyzdžiais, su tam tikromis citatomis iš jau sunormintų raštų. Kol to nebus, negalima jokiam *Lietuvos rytui* ar LNK televizijai priekaištauti, kad jie negražiai elgiasi. Nes pakritikuoti jie labai aiškiai klausia: "Kur pasitikrinti?"

J. Klimavičius. Man trupučiuką apmaudu girdėti labai taisyklingai kirčiuojantį žmogų, kalbantį prieš kirčiavimo sakralizavimą. Turiu nemaža vilčių, kad nereikės didelės sakralizacijos ir tas kirčiavimas vis dėlto atsilaikys. Arba yra viena sistema – pagal Sosiūro ir Fortunatovo dėsnių, arba atitrauktinio kirčio sistema, arba trečias variantas – žargoniško kirčiavimo "sistema", kurią dabar iš dalies ir turime.

Redakcijos paaiškinimas. Mūsų skaitytojai turbūt jau pastebėjo, kad paskutiniuose numeriuose yra įsivėlusį kažkokį klaidą ir netvarką. Mat pirmiesiems trims šių metų numeriams *Kalbos* skyriui medžiagą ėmėme iš Gimtosios kalbos Nr. 10. Į sausio numerį įdėjome Vytauto Vitkausko rašinį *Šnekamoji Bažnyčios kalba ir dar šis tas*. O Ritos Urnėžiūtės parengtą ilgą straipsnį *Katalikų Bažnyčios kalbos reikalai* padalinome į tris dalis trims numeriams. Klaidingai galvodami, kad pirmoji dalis jau buvo sausio mėn. numeryje, į vasario ir kovo nr. įdėjome antrą ir trečią R. Urnėžiūtės parengto straipsnio dalį. Tada pamatėme, kad dar turime ir pirmąją nespausdintą to straipsnio dalį, tad ją ir įdedame į šį numerį. Manome, kad čia daug nesklandumo ar neaiškumo nebus, nes tame straipsnyje rašo skirtingi autoriai, pateikdami tuo kalbos klausimu įvairias mintis. Už tokį savo neapsižiūrėjimą atsiprašome.

TĖVYNĖJE

Paruošė Marija A. Jurkutė

STALINO PALIKUONIS NERIMSTA

Stalino anūkas pulkininkas Jevgenijus Džugašvilis pareiškė padėsiąs kurti naują politinį judėjimą, kurio pagrindinis tikslas – atkurti Sovietų Sąjungą. Tačiau dabar, anot didžiausio pasaulyje tirono anūko, svarbiausias visų Rusijos “patriotinių jėgų” uždavinys yra Rusijos prezidento B. Jelcino nušalinimas. (XXI amžius Nr.9)

BRONZINIS LENINAS IŠKELIAUS IŠ KLAIPĖDOS

Klaipėdos savivaldybės speciali komisija pritarė Vyriausybės sprendimui perduoti bolševikų revoliucijos vado Vladimiro Lenino paminklą viešajai įstaigai *Hesonos klubas*, kuris Grūto miške Varėnos rajone rengia sovietų okupacijos laikotarpio paminklinių skulptūrų ekspoziciją. Grūto miške bus pastatyta daugiau kaip 40 sovietmečio skulptūrų.

15 metų Klaipėdos centrinėje aikštėje stovėjęs bronzinis Leninas 1991 metais kranais buvo nukeltas nuo pjedestalo ir nugabentas į Mažosios Lietuvos muziejų. Saugomas signalizacijos, Lenino paminklas guli sandėlyje iki šiol.

Mažosios Lietuvos muziejuje saugoma ir kita sovietmečio relikvija, anksčiau “puošusi” Klaipėdos Pergalės aikštę, bronzinė patranka. Dabar ketinama ją rodyti muziejaus sovietinio laikotarpio ekspozicijoje, kurią dar pajvairins keletas bronzinių bei gipsinių Lenino galvų. (*Lietuvos aidas* Nr. 28)

STABAI PALIEKA KAUNĄ

Dviem sunkvežimiais iš Kauno bus išgabentos Lenino, Felikso Dzeržinskio, Vinco Mickevičiaus-Kapsuko ir keturių komunarų statulos. Kelis dešimtmečius Kaune užtrukusios “partinės delegacijos nariai” taps bronziniais reginio dalyviais, kuriuos

už pinigus bus galima pamatyti kuriamame sovietinių skulptūrų parke Grūto miške. Į jį jau atgabenta *Marytė Melnikaitė*, keli *Leninai*, *Kapsukai*.

Steigiamam sovietinių skulptūrų parkui Vyriausybės nutarimu skirtos 42 skulptūros, iš kurių 35 turi paminklų statusą. Su stabais atsiveikinęs miestas turės materialinės naudos – bronzines skulptūras saugojo sargai, kuriems buvo mokama iš miesto biudžeto.

Skulptūros buvo išvilkotos į kiemą. “Komunarai prisikėlė”, – pranešė *Kauno diena* Ašigalio gatvėje gyvenanti ponija, pro buto langą išvydusi “Kauno kelių” kolektorių baro kieme daugeliui gerai pažįstamas karinga poza pakilusius keturis komunarus. Šalia komunarų kojų mėtėsi Kapsuko bareljefas. *Leninas* gulėjo kiek atokiai ant sniego. Sovietinio saugumo šefas *F. Dzeržinskis*, tarsi susitaikęs su likimu, kukliai rymojo prie garažo durų ir laukė deportacijos”. (*Kauno diena* Nr.43)

GRŪTE KURIASI LIETUVOS ISTORIJOS PARKAS

Į netoli Druskininkų esantį Grūto kaimą jau suvežta beveik 50 skulptūrų ir paminklinių lentų, kuriuos prieš dešimtmetį puošė įvairių Lietuvos miestų aikštės. Dabar šios kompozicijos taps didžiulio istorinio parko dalimi.

UAB *Hesona* direktorius Viliumas Malinauskas pasakojo, kad jo šeimos nariai iš visos Lietuvos renka ir gabena į Grūtą ne tik demontuotas skulptūras, bet ir kitus istorinius reliktus.

Būsimajam Lietuvos istorijos parkui skirta apie 2000 kv. metrų miško, kuriame jau ruošiamos alėjos. Apžvalgos takas bus nutiestas gražiu kraštovaizdžiu apie 5 kilometrus. Parko teritoriją puoš ne tik skulptūros, medžio dirbiniai, statiniai, bet ir šeimininkų prijaukinti gyvūnai bei paukščiai.

Planuojama nutiesti siaurojo geležinkelio bėgius ir paleisti jais traukinuką. Skulptūros muziejus lankytojams primins, kokie vienos ar kitos istorinės epochos veikėjai lėmė šiuos įvykius.

Jau dabar, pasak Grūto gyventojų, pasižiūrėti unikalių sovietinių paminklų atvažiuoja nemažai užsieniečių, žurnalistų. Lietuvos gyventojai ypač entuziastingai pritaria Malinauskų idėjai restauruoti ir parko prieigose pastatyti garsiąją Broniaus Vyšniausko skulptūrą, anksčiau stovėjusią Kryžkalnyje. (*Respublika* Nr.60)

UŽUPIO ANGELAS PASITIKS 2000-uosius

Lietuvos dailininkų sąjungos įmonėje *Vilniaus dailė* baigta daugiau kaip trijų metrų Užupio angelo gipsinė forma. Skulptūros autorius – dailininkas Romas Vilčiauskas. Skverą Užupio, Paupio ir Malūno gatvių sankryžoje, kur stovės Angelas, projektuoja architektas Algirdas Umbrasas.

Skulptūros sumanytojai sakė, kad Užupio angelas bus esminis akcentas pasitinkant 2000-uosius. Idėja gimė prieš dvejus metus. Ragą pučiantis Angelas bus ne tik Užupio, bet ir viso Vilniaus simbolis. Angelo motyvas – visapusiškai tinkantis amžių ir tūkstantmečių sandūrai. Vilniuje jį turėtų tapti pasaulio ašies vieta.

Skulptūra bus liejama iš bronzos ir keliama ant keturių metrų aukščio tamsiai žalios spalvos granito kolonos. Jai ištekinti bus naudojamas suomiškas granitas. Pavykus surinkti 200 tūkstančių Lt, darbus ketinama baigti iki Kalėdų. (*Lietuvos aidas* Nr.35)

PAMINKLAS LIETUVIŲ IR LENKŲ GANYTOJUI – PAKELIUI Į GYVENIMĄ

Dailininkų sąjungos monumentaliosios skulptūros dirbtuvėse Kirtimuose ryškėja iš granito kalamo paminklo literatūros klasikui Antanui Baranauskui formos. Paminklo autorius skulptorius Gediminas Jokūbonis tikisi, kad jo darbas stovės Seiniuose jau šių metų birželį, prieš atvykstant į Lenkiją popiežiui Jonui Pauliui II.

Pasak G. Jokūbonio, darbai vyksta gana sklandžiai, iki popiežiaus atvykimo juos baigti skubina ir Lenkijos Seimo vicemaršalas. Žiemą po atviru dangumi granitinės skulptūros kalimo darbai sulėtėjo dėl sunkių sąlygų, dabar skulptūrą dailina pats autorius, nors jam neseniai yra atlikta sudėtinga širdies operacija.

Skulptorius sakė, kad 3,5 m. aukščio skulptūra vaizduoja stovintį brandaus amžiaus vyskupą A. Baranauską – lietuvių ir lenkų ganytoją. Paminklui siūlytos net penkios vietos, tačiau pasirinkta labiausiai matoma – priešais Seinų katedrą. (*Lietuvos aidas* Nr.37)

LENKAI A. MICKEVIČIŲ PRISKYRĖ LIETUVAI, LIETUVIAI – LENKIJAI

Dauguma 15-18 metų apklaustų lenkų Lietuvą

įvardija kaip buvusią Sovietų Sąjungos respubliką, 1991 metais atgavusią nepriklausomybę.

Lenkijos jaunųjų žurnalistų sąjungos žurnalas *Polis* surengė apklausą, norėdamas išsiaiškinti, ką apie Lietuvą ir Lenkiją žino jaunieji šalies gyventojai.

Prie garsių lietuvių jaunieji lenkai priskyrė Seimo pirmininką Vytautą Landsbergį, Lietuvos ir Lenkijos karalių Jogailą, jo brolį Lietuvos kunigaikštį Vytautą Didįjį ir poetą Adomą Mickevičių. Bendrą abiejų tautų istoriją beveik visi jaunieji apklausos dalyviai sieja su Liublino unija, Žalgirio mūšiu, Jadvygos ir Jogailos santuoka.

Jaunieji lietuviai pasirodė daugiau žiną apie lenkus ir vadina juos “mielais žmonėmis”. Tik 24 metų Mindaugas sakė, kad Lenkijai “būdingos daug rūkančios moterys ir blogi keliai”.

Tarp įžymių lenkų lietuviai paminėjo popiežių Joną Paulių II, Lenkijos prezidentą Aleksandrą Kwasniewskį, buvusį prezidentą Lechą Wałęsą, Adomą Mickevičių.

Žurnale *Polis* taip pat skelbiamas pokalbis su Lietuvos Seimo Pirmininku V. Landsbergiu, kuris sako, jog “dabartiniai lietuvių ir lenkų santykiai yra geri, o lūžis juose įvyko, tada, kai Lenkija suprato, jog Lietuva yra naudinga ir verta pagarbos kaimynė, o Lietuva pastebėjo, jog lenkų požiūryje į lietuvius jau nebėra arogancijos”. (*Lietuvos aidas* Nr. 21)

KAIMYNAI

Varšuvoje surengta Vitos Žalakevičiūtės – Drygas dokumentinio televizijos filmo *Žiūrėk, Lietuva*, skirta Lietuvos partizanų kovoms po Antrojo pasaulinio karo, peržiūra, po kurios lenkų kultūrininkai teigė, kad Lietuvos rezistencinis judėjimas lenkams iki šiol buvo visai nežinomas, sukrečiantis ir tragiškas Lietuvos istorijos puslapis, ir pripažino, kad lenkai apie Lietuvą žino mažiau negu apie Kiniją. (Respublika Nr.60)

EKSPRESO VARDAS – ATEITIS

Nuo 1998 m. rugsėjo 23 d. viešojo įstaiga *Lietuviškos knygos* įsitraukė į tarptautinį projektą *Literatūros ekspresas Europa 2000* ir išrinko tris rašytojus, važiuosiančius šiuo ekspresu. Traukinys 2000 m. gegužės mėn. išvyks iš Lisabonos (Portu-

galija). Į kelionę leisis 130 rašytojų iš 45 šalių. Tų pačių metų liepą Berlyne ši neregėta kelionė baigsis kultūros festivaliu. 1998 m. verinimo komisija, kurią sudarė *Lietuviškų knygų*, Lietuvos rašytojų sąjungos ir kultūros ministerijos atstovai, nusprendė atrinkti tris kandidatus: Jurgą Ivanauskaitę, Antaną Gailių ir Lauryną Katkų. Reikalavimai kandidatams buvo įvairūs: amžius (gimę apie 1950 m. ar vėliau), svetimų kalbų mokėjimas, sveikata, domėjimasis Europos reikalais, kūrinių vertimas bent į vieną svetimą kalbą, galimybė dviem mėnesiams mesti kitus darbus ir kt. (*Dienovidis* Nr.3)

ROKIŠKIO MUZIEJUJE KALĖDOS NESIBAIGĖ

Rokiškio muziejuje veikė prakartėlių paroda. Jos iniciatorius – italas Andželas Frosijas, senas Rokiškio bičiulis, besidomįs pagalbinių grafo Tiškevičiaus rūmų pastatų rekonstravimu ir lavinimo įstaigos negalės vaikams įkūrimu.

Prakartėlių, kuriomis prieš šv. Velykas savo butus papuošia daug katalikų šeimų, paroda labai sudomino rokiškėnus ir miesto svečius. Tikimasi, kad kitąmet bus surengta respublikinė prakartėlių paroda-konkursas, o Rokiškio muziejuje bus įkurta įdomiausių prakartėlių ekspozicija. (*Kauno diena* Nr. 17)

JUBILIEJUS

Žinomas poetas ir vertėjas, Nacionalinės premijos laureatas Jonas Strielkūnas švenčia 60-metį. Gyvojo žodžio almanacho *Ažuolynas* autoriai Kaune surengė vakarą, skirtą rašytojo jubiliejui. “Rašydamas galvoju apie mūsų tėvus ir protėvius, niekam neišsakiusius savo džiaugsmų ir nelaimių, apie visus, gyvenančius šioje žemėje ir ateisiančius po mūsų”, taip apie savo kūrybą kalbėjo poetas. (*Respublika* Nr.60)

LIETUVOS PARTIZANŲ STOVYKLAVIETĖ

Lietuvos tremties ir rezistencinės kovos ekspozicijos projektą Rumšiškių liaudies buities muziejui parengė Paminklų restauravimo institutas.

Pagal šį projektą numatytos trys zonos – tremties, rezistencinės kovos ir vadinamoji stribyno. Tremties zonai siūloma teritorija prie

esamos lapteviečių jurtos. Čia dar turėtų būti tremtinio namelis ir kapinaitės. Rezistencinės kovos zonoje ketinama įrengti du bunkerius ir partizanų stovyklavietę. Vadinamojo stribyno zonoje numatyta nuolat veikianti paroda tremties ir rezistencinės kovos temomis.

Šis Paminklų restauravimo instituto parengtas projektas apsvarstytas Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro posėdyje. Projektui pritarta. Visą dokumentaciją nuspręsta perduoti Lietuvos kultūros ministerijai, kad būtų sprendžiamas projekto finansavimo klausimas. (“Lietuvos aidas” Nr. 228)

KAIP IŠSILAIKYTI VISUOMENĖJE

(Taisyklių sąvadas)

Kaip pasiekti, kad liautųsi jūsų neapkentę?

Nė nemėginkite.

Jeigu susimąstėte apie gyvenimo prasmę, imkite badauti ir badaukite tol, kol nenugalimas noras valgyti išgainios visas kitas mintis ir jausmus.

Laimės valandėlę būkite kaip niekada apdairūs ir atsargūs, nes būtent tada užgriūva visos bėdos.

Jeigu fotografuojatės su žymiais žmonėmis, kuo arčiau prisislinkite prie numatytos aukos, uždėkite ranką jai ant peties ir nusišypsokite. Visa tai atlikite pačią paskutinę akimirką, kad įžymybės nespėtų išsisukti.

Stodamas prieš tyrimo komisiją būkite mandagus ir pagarbus. Apsirenkite kukliai, tačiau madingai, ir truks plyš nuvykite nuo veido suktą išraišką. Retkarčiais šyptelėkite, leiskite sau net pasijuokti kartu su komisija, ypač kai juokiasi iš jūsų paties. Pagautas meluojant nepriešgyniaukite, o atsiprašykite ir prasitarkite, jog pats esate gyvybiškai suinteresuotas rasti teisybę. O, jeigu popieriai visai prasti, apsimeskite jau bepravirsktas – šitaip pelnysite komisijos narių užuojautą. Tokiu atveju labai svarbu neperlenkti lazdos ir iš tikro neapsižiľiumbti. Ir jau niekuomet, jokiais aplinkybėmis nepašokite iš vietos ir, grūmodamas komisijai kumščiu, neišdėkite, kad ji pati sukčių, vagių, kyšininkų ir melagių gauja! Ir be jūsų visi puikiai žino, kad nesama žmonių be ydų, tik vieniems sekasi geriau, kitiems prasčiau – nelygu kokia valanda.

(Tęsinys – kitame *Laiškų lietuviams* numeryje)

ŠYPSULIAI

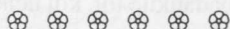
– Esu įsitikinusi, – tarė žmona kandidatui į Seimo narius, – kad už tave balsuos visi dori žmonės.

– Menka paguoda; reikia, kad balsuotų dauguma...

Viena dama sako kitai:

– Niekada nesivesiu vyro į madų demonstravimą, nes tai pavojinga mums abiems. Aš pradėdau svajoti apie naujus drabužius, o jis – apie naują žmoną.

Prie gimdymo namų žemaitis šaukia:

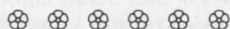
– Muoč, ar jau pagimdee?

– Taip.

– A berniuką?

– Ne.

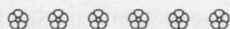
– Vuo ta kon?

Motina bara dukterį:

– Iš pirmo susitikimo jau bučiuotis su vyru! Ar tu mane matei taip?

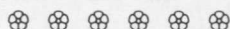
– Aš ne, bet mano senelė, manau, kad matė, – atsakė dukra.

Rūmų savininkas netikėtai įeina į valgomąjį ir atranda savo ūkvedį “beragaujantį” brangų konjaką, kurį specialiai perka iš Prancūzijos.

– Tas man nepatinka, Adomai, labai nepatinka, – taria ūkvedžiui.

– Taip man ir atrodė, pone. Dėl to aš po truputį geriu, galvodamas, kad jums šis konjakas nepatinka.

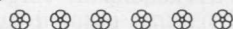

– Ar tiesa, kad tave prašė jau keturis kartus, kad ištektum?

– Tikra tiesa.

– Kas prašė?

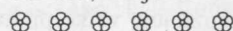
– Mano tėvas. Jis sako, kad jau neturįs kantrybės mane laikyti namie.

Amazonės pagavo savo saloje išsigelbėjusį jūreivį. Kad nekiltų pagundų ir nesantaikos, nutarė jį nužudyti. Davė pasmerktajam paskutinį žodį. Tas ir sako:

– Tegul mane nužudo pati negražiausia šios salos moteris.

Tokios neatsirado, tad jūreivis išliko gyvas.

– Mūsų sužieduotuvės nutrauktos, tad grąžinkmano tau nupirktą žiedą.

– Ne, brangusis, žiedą aš pasiliksiu, nes jame išgraviruota “Tavo visam laikui”.

Studentas, naujasis lietuvis, rašo namo laišką: “Tėti, mokausi gerai. Viskas klostosi neblogai, tik viena problema, kad kiti studentai į paskaitas važiuoja autobusu, o aš nuosava mašina”.

Po kurio laiko studentas gauna laišką iš tėvo: “Sūnau, būk kuklus, nereikia iš kitų išsiskirti. Nusipirk autobusą ir važiuok kaip visi”.

– Tai ką gi vestuvių dieną padovanojai savo dukrai? – smalsaujasi kaimynė.

– Automobilį.

– O tai kur jaunieji praleido medaus mėnesį?

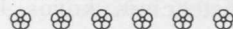
– Ligoninėje.

Tėvas piktai bara sūnų:

– Kada gi tu pagaliau ištaisysi tuos dvejetukus iš matematikos?!

– Tėti, patikėk, aš labai stengiuosi, bet mokytoja nė minutė nepalieka žurnalo be priežiūros.

RUMPAI

■ Bažnyčios istorijoje Kristaus jubiliejus bus dvidešimt šeštasis, ir Šventieji metai pirmą kartą žymės ribą tarp dviejų tūkstantmečių. Pirmasis jubiliejus buvo paskelbtas 1300 m. Jubiliejiniai 2000 Šventieji metai prasidės 1999 m. Kalėdomis ir tęsis ligi 2001 m. Kristaus Apreiškimo (Trijų karalių) iškilmų.

■ Lietuvos vyskupai nuo 1999 m. gavėnios iki jubiliejinių m. pabaigos lankys savo vyskupijų parapijas, o kunigai, padedami parapičių, bendraus su parapijos šeimomis ir kvies švęsti jubiliejinius metus.

■ Neseniai Lietuvoje pirmą kartą lietuvių kalba išleistas visas Šv. Raštas – Senasis ir Naujasis Testamentai. Ir pirmą kartą Šv. Rašto tekstai išversti iš originalo – aramėjų, hebrajų ir graikų kalbų. Senąjį Testamentą išvertė prof. prel. Antanas Rubšys, gyvenęs JAV, o Naująjį – kun. Česlovas Kavaliauskas, gyvenęs Lietuvoje, jau miręs. Išleido *Katalikų pasaulio* leidykla.

■ Šiaulių vysk. Eugenijus Bartulis vadovavo 1999 m. gavėnios rekolekcijoms vasario 11 - kovo 22 d. šiose Kanados lietuvių parapijose: Montrealyje, Otavoje, Vasagoje, Londone, Mississaugoje, Delhi, Hamiltone, St. Catherines ir Toronte.

■ Kaune, Šv. Mykolo Arkangelo (Igulos) bažnyčioje 1998 m. gruodžio 30 d. įvyko *Giesmės* choro sukaktuvinis religinis koncertas, minint to choro 15 m. veiklos sukaktį. Šis choras, įsteigtas 1983 m., gieda šv. Mišių metu Kauno arkikatedros bazilikoje. Yra koncertavęs ir užsienyje.

■ Didžiojo krikščionijos jubiliejaus proga 2000 m. Kryžių kalne bus pastatytas jubiliejinis kryžius. Iškilingai pašventintas bus didžiųjų Kryžiaus kalno atlaidų metu, kurie būna liepos mėn. trečią sekmadienį.

■ Nauja labdaros valgykla sausio 4 d. atidaryta prie Šiaulių Švč. M. Marijos Nekalto Prasidėjimo bažnyčios. Kartą per dieną ten pamaitinama

20, vėliau 50 benamių vaikų. Valgykla rūpinasi kleb. kun. K. Daknevičius, o ja remis Maltos ordinas, *Caritas* ir parapija.

■ Prel. Jonas Kučingis, Los Angeles Šv. Kazimiero lietuvių parapijos atnaujintojas bei lietuvių centro įkūrėjas, ilgametis klebonas, dabar emeritas, gruodžio 27 d. buvo pagerbtas 90 m. sukakties proga. Raštu jį pasveikino Lietuvos prez. V. Adamkus, Lietuvos vyskupai, daugybė kunigų ir pasauliečių.

■ Tradicinis kalėdinis koncertas įvyko gruodžio 27 d. Šv. Andriejaus parapijos bažnyčioje, Philadelfijoje. Kasmetinių šių koncertų rengimu rūpinasi kun. Petras Burkauskas, tos parapijos administratorius, vargonų muzikos meistras. Programą atlieka parapijos choras, vad. Anelės Kaulinytės, ir profesionalaus lygio įvairių sričių muzikai, atlikdami pasaulinio masto kompozitorių kūrinius.

■ Vysk. Rimantas Norvila, Kauno Tarpdiecezinės kunigų seminarijos rektorius, vasario 26- kovo 28 d. vedė gavėnios rekolekcijas šiose JAV lietuvių parapijose: Brooklyne, St. Petersburg, Čikagoje, Cicero ir Los Angeles.

■ Detroite Šv. Antano ir Southfieldo Dievo Apvaizdos lietuvių parapijose gavėnios rekolekcijas vedė kun. Rimantas Gudelis, talkinąs Čikagos Švč. M. Marijos Gimimo parapijoje.

■ Pop. Jono Pauliaus II apaštalinų kelionių kilometražas tris kartus viršija atstumą tarp Žemės ir Mėnulio. Savo užsienio kelionėse jis praleido 7% viso savo pontifikato laiko: sudėjęs visas kelionių dienas, susidarytų beveik pusantrų metų.

■ Prieš 1998 m. Kalėdas Kėdainių evang. reformatų bažnyčioje buvo ordinuotas kunigu Rimas Mikalauskas. Jį įšventino evang. liuteronų vysk. Jonas Kalvanas.

■ Gargždelėje, netoli Salantų, savo tėvų sodyboje, įkūręs akmenų, šimtamečių medžių kelmų savotišką muziejų, buvo Vilius Ordvyvas – pranciškonų broliukas. Jis mirė 1992 m. rugpj. 5 d., ir nuo to laiko šis savotiškas muziejus pamažu nyksta. Ten buvo sukaupta daug ir religinių dalykų.

■ Mintis pakviesti tikinčiuosius maldai už krikščionių vienybę savaitę prieš apaštalo Pauliaus Atsivertimo šventę sausio 25 d., kilo anglikonų

kun. Paul Watson 1908 m. Šiais metais Vilniuje už krikščionių vienybę buvo meldžiamasi trijose bažnyčiose; sausio 21 d. evang. liuteronų, 22 d. Vilniaus universiteto Šv. Jono ir 23 d. stačiatikių cerkvėje.

■ Kun. Pranas Šulskis MIC, sulaukęs 80 m., mirė 1998 m. vasario 3 d. Marijampolėje.

■ Kun. Petras Barauskis MIC mirė vasario 3 d. slaugos namuose Danielson, Conn, sulaukęs 90

m. Sausio 22 d. jis buvo atšventęs savo kunigystės 60-ąsias sukaktuves.

■ Dievo tarno arkiv. Mečislovo Reinio beatifikacijos bylos postulorius vysk. J. Boruta SJ prašo atsiliepti visus, kurie pažino arkiv. M. Reinį, parašyti apie šio hierarcho gyvenimą ir veiklą (Šventaragio 4, Vilnius 2001, Lietuva).

Juoz. M.

A.A. TĖVAS KAZIMIERAS RAUDELIŪNAS SJ

Dar nepraėjus nė dviem mėnesiams nuo T. Bruno Markaičio laidotuvių, paskui jį į Šv. Kazimiero lietuvių kapines išskubėjo ir T. K. Raudeliūnas. Jis buvo gimęs 1913 m. Slabados kaime, Žaslių valsčiuje, Trakų apskrityje. Į jėzuitų ordiną įstojo 1933 Pagryžuvyje. 1937 m. išvyko į Insbruką studijuoti filosofijos. Dar nebaigęs studijų, turėjo išvykti iš Austrijos, nes buvo toks nacių įsakymas. Ten Gallarate *Aloisianum* kolegijoje baigė filosofijos studijas ir išvyko į Romą, kur studijavo teologiją Grigaliaus universitete. 1943 m. buvo iššventintas kunigu. Kadangi tada nebuvo galima grįžti į Lietuvą, tai buvo paskirtas vikaru į didžiulę jėzuitų Šv. Roberto Belarmino parapiją, kur darbavosi keletą metų.

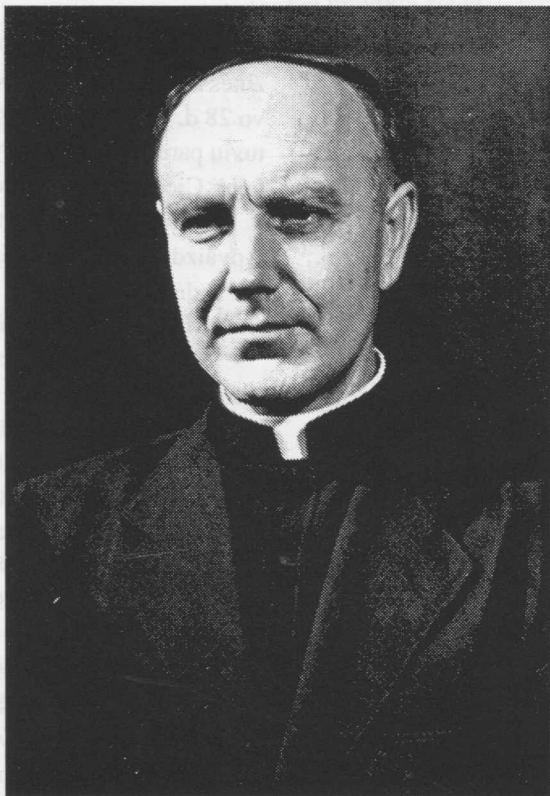
Lietuviams jėzuitams įsikūrus Čikagoje, po keleto metų ten atsidūrė

ir kun. K. Raudeliūnas. Po kiek laiko buvo paskirtas vikaru į lietuvių jėzuitų parapiją Montrealyje. Po poros metų vėl grįžo į Čikagą ir čia iki pat mirties

buvo namų išdininkas, uoliai, net pedantiškai, tvarkydamas finansinius reikalus. Sekmadeniais dažnai važiuodavo į netolimas lietuvių parapijas pagelbėti vietiniams klebonams.

Prieš mirtį maždaug trejus metus drąsiai kovojo su vėžiu, nenorėdamas pasiduoti. Jį nuoširdžiai slaugė ir globojo Arūnas Šaulys, atvykęs iš Lietuvos. Paskutinę dieną prieš mirtį jis nuo ligonio nesitraukė, bet sėdėjo prie jo lovos, uždegęs gaudulinę žvakę. Dabar, jau grįžus jam į Lietuvą, kun. Raudeliūnas, be abejo, bus dėkingas ir nepagailės atsilyginimo maldų iš Amžinybės, kur jis iškeliavo

1999 m. vasario mėn. 18 d. Teilsisi ramybėje!

Laiškų lietuviams konkursas

Konkursas jau pasibaigė. Visi dalyviai laiku atsiuntė savo rašinius. Čia pateiksime slapyvardžiais pasirašiusių dalyvių sąrašą.

Suaugusiųjų grupėje: Paukštelis, Tautrimas I, Tautrimas II, Stella, R. Novaitienė, Be slapyvardžio, Mečius, Bobutė Birutė, Alaksandra, Erškėtrožė, Vėjūnė, Rasa, Taksistas, Pagirių Elzė, Žalvarnė, Inga, Viktorija D.K., Bangpūtė, Elvyra, Lauryna, Sofija, A. Preikšas, Simas, Vitalija Valikonytė, Pušėlė, Gabija, Matas Siela, Rita Perlaitė, Tautvydas, Viltė, Aušra Kelmickaitė, Varnalėša, Eilinis, Jūra, Ežerėnaitė, Miškinis, Marija Magdaliutė, G. Gelminiškytė, Zylėlė.

Jaunimo grupėje: Vaidilutė, Antuanetė Feron, Lauksargis, Baltas Balandėlis, AJA, Eglė, Banga, Jauna Balandėlė.

Dar primename, kad jaunimo grupei priklauso tik moksleivių, bet ne studentų rašiniai. Studentai keliai į suaugusiųjų grupę.

Vertinimo komisija jau baigė skaityti atsiųstus rašinius. Ateinančiame numeryje paskelbsime laimėtojus. Vertinimo komisiją sudarė: Genutė Jokubaitytė, Aldona Jurkutė, Juozas Masilionis ir Aldona Šmulkštienė.

Iš viso šiam konkursui gavome 47 straipsnius (39 suaugusiųjų ir 8 jaunimo). Suaugusiųjų visi rašiniai buvo iš Lietuvos, o jaunimo 5 straipsniai ir iš Los Angeles. Tai buvo Los Angeles Litanistinės mokyklos vedėjos Marytės Newsom nuopelnas. Ji supažindino savo mokinius su konkursu ir paragino jame dalyvauti. Tai gražus pavyzdys ir kitoms mokykloms!

Konkursui buvo pasiūlyta 7 įvairios temos. Vienas kitas rašinys buvo kiekviena tema, bet didžiausią pasisekimą turėjo tema "Kaip prarandamas ir atrandamas tikėjimas". Beveik pusė visų rašinių nagrinėjo šią temą. Manome, kad tai savaime suprantama po 50 metų aršios kovos, siekiant iš žmonių širdžių išrauti Dievą ir tikėjimą.

Daugumas straipsnių buvo parašyta labai tvarkingai rašomąja mašinėle arba kompiuteriu, tik vienas kitas – ranka. Teksto rinkėjai spaustuvėse ranka rašytų straipsnių baidosi. Jeigu kas rašo ranka, turėtų stengtis rašyti kaligrafiškai.

Visiems konkurso dalyviams nuoširdžiai dėkojame. Žinoma, nors ir ne visi rašiniai galės būti premijuojami, bet beveik visi tiks spausdinti.

